

Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України
Державний вищий навчальний заклад
«Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника»

Кафедра фінансів

МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ

*щодо змісту та організації самостійної роботи студентів, поточного і
підсумкового контролю їх знань з дисципліни*

«СТРАХОВІ ПОСЛУГИ»

для студентів денної та заочної форм навчання
спеціальності «Фінанси і кредит»

Івано-Франківськ-2012

УДК 330.332
ББК 65.26

Рецензенти:

Криховецька З.М. – к.е.н., доцент кафедри фінансів Прикарпатського національного університету ім.В.Стефаника

Перезова І.В. – к.е.н., доцент кафедри обліку і аудиту Івано-Франківського національного університету нафти і газу

Рекомендовано Вченою радою економічного факультету

Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника – протокол № 3 від “ 30 ” жовтня 2012 р.

К 83

Кропельницька С.О., Плець І.І., Шайбан В.М., Білий М.М.

Методичні матеріали щодо змісту та організації самостійної роботи студентів, поточного і підсумкового контролю їх знань з дисципліни «Страхові послуги». – [Вид. 2-е, доп. та перероб.] – Івано-Франківськ, 2012. – 103 с.

Методичні матеріали з вивчення курсу "Страхові послуги" призначені для студентів денної та заочної форм навчання базової освіти з економіки. Вивчення курсу передбачає засвоєння студентами теоретичних знань та набуття практичних навичок, потрібних для якісної підготовки висококваліфікованих спеціалістів, формування відповідного рівня економічного мислення та "страхової культури" у сучасних ринкових умовах. Вивченню дисципліни "Страхові послуги" передуює вивчення базової дисципліни "Страховання".

Методичні матеріали включають: тематичний план дисципліни; перелік питань, що охоплюють зміст семінарських занять з дисципліни; термінологічний словник до кожної теми семінару; тематику рефератів; практикум, який складається із задач та тестових питань; завдання самостійної та індивідуальної роботи студентів; програмові вимоги з курсу «Страхові послуги»; список літератури та критерії оцінювання знань студентів.

Методичне забезпечення з дисципліни "Страхові послуги" покликане допомогти студентам у засвоєнні програмних питань та орієнтувати на існуючі вимоги до рівня знань з дисципліни.

УДК 330.332
ББК 65.26

С.О.Кропельницька, І.І. Плець, В.М. Шайбан, М.М. Білий, 2012
Прикарпатський національний університет ім. В. Стефаника, 2012

ЗМІСТ

Тематичний план дисципліни.....	4
Зміст семінарських занять з дисципліни.....	5
Семінарське заняття 1. Страхові послуги і особливості їх реалізації.....	5
Семінарське заняття 2. Порядок укладання та ведення страхової угоди.....	7
Семінарське заняття 3. Страхування життя та пенсій.....	9
Семінарське заняття 4. Страхування від нещасних випадків.....	12
Семінар на самостійне вивчення. Медичне страхування.....	14
Семінарське заняття 5. Страхування підприємницьких ризиків.....	16
Семінар на самостійне вивчення. Сільськогосподарське страхування.....	18
Семінар на самостійне вивчення. Страхування технічних ризиків.....	20
Семінарське заняття 6. Страхування кредитних, фінансових ризиків.....	22
Семінарське заняття 7. Автотранспортне страхування.....	23
Семінар на самостійне вивчення. Морське страхування.....	26
Семінар на самостійне вивчення. Авістрахування.....	27
Семінарське заняття 8. Страхування майна і відповідальності громадян.....	29
Практикум.....	31
Задачі.....	31
Тестові питання.....	43
Навчально-методичні матеріали.....	55
Самостійна навчальна робота студентів.....	58
Індивідуальна навчальна робота студентів. Варіант 1.....	61
Завдання індивідуальних контрольних робіт. Варіант 2.....	64
Програмові вимоги з курсу “Страхові послуги”.....	71
Критерії оцінювання.....	74

1. Тематичний план дисципліни “Страхові послуги”

Тема 1. Страхові послуги і особливості їх реалізації
Тема 2. Порядок укладання та ведення страхової угоди
Тема 3. Страхування життя та пенсій
Тема 4. Страхування від нещасних випадків
Тема 5. Медичне страхування
Тема 6. Страхування підприємницьких ризиків
Тема 7. Сільськогосподарське страхування
Тема 8. Страхування технічних ризиків
Тема 9. Страхування фінансово-кредитних ризиків
Тема 10. Автотранспортне страхування
Тема 11. Морське страхування
Тема 12. Авіаційне і космічне страхування
Тема 13. Страхування майна і відповідальності громадян

ЗМІСТ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ З ДИСЦИПЛІНИ

Семінар 1.

СТРАХОВІ ПОСЛУГИ І ОСОБЛИВОСТІ ЇХ РЕАЛІЗАЦІЇ.

1. Поняття страхової послуги, її необхідність і сутність.
2. Особливості маркетингу в страхуванні та його завдання.
3. Характеристика систем продажу страхових полісів.
4. Страхові агенти та їхні функції. Система генеральних агентств.
5. Страхові брокери та їхні функції.
6. Роль реклами в реалізації страхових послуг.
7. Необхідність і методи контролю з боку страхових компаній і держави за реалізацією страхових послуг.

Джерела та рекомендована література:

1. Вовчак О. Д. Страхування: Навч. посіб. – Л.: Новий Світ-2000, 2004. – 480 с.
2. Говорушко Т. А. Страхові послуги. Підручник. – К.: Центр учбової літератури. - 2011. – 376 с.
3. Говорушко Т.А. Страхові послуги. Навч. посіб. К.: Центр навчальної літератури, 2005.- 400с.
4. Закон України від 07.03.1996 № 85/96-ВР «Про страхування».
5. Залетов О. М. Убезпечення життя: Монографія.–К.: Міжнародна агенція "BeeZone", 2006. – 688 с.
6. Постанова Кабінету Міністрів України від 04.02.2004 № 124 «Про затвердження Порядку та вимог щодо здійснення перестраховання у страховика (перестраховика) нерезидента».
7. Постанова Кабінету Міністрів України від 18.12.1996 № 1523 «Про затвердження Положення про порядок здійснення діяльності страховими посередниками».
8. Розпорядження Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України від 05.12.2003 № 155 «Про Єдиний державний реєстр страховиків (перестраховиків) України».
9. Розпорядження Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України від 28.08.2003 № 40 «Про затвердження Ліцензійних умов провадження страхової діяльності».
10. Розпорядження Держфінпослуг "Про затвердження Кваліфікаційних вимог до осіб, які можуть займатися актуарними розрахунками" від 8 лютого 2005 р. № 3519.
11. Ротова Т. А., Руденко Л. С. Страхування: Навч. посіб. – К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2001. – 400 с.
12. Страхові послуги: Підручник / С.С. Осадець, Т.М. Артюх, О.О. Гаманкова та ін. /Кер. авт. кол. й наук. ред. проф. С.С. Осадець і доц. Т.М. Артюх – К.: КНЕУ, 2007. – 464 с.
13. Страхування: Підручник / Кер. авт. кол. і наук, ред. С. С. Осадець. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: КНЕУ, 2002. – 599 с.
14. Таркуцяк А.О. Страхові послуги. К.-: Вид-во Європ. Ун-та, 2003.-584 с.
15. Фурман В. М. Розвиток нових технологій у страхуванні // Фінанси України. – 2005. – № 2. – С. 135–145.
16. Фурман В. М. Страхування: теоретичні засади та стратегія розвитку: Монографія. – К.: КНЕУ, 2005. – 296 с.
17. Хавтур О. В. Концептуальні засади страхування // Фінанси України. – 2004. – № 2. – С. 139–147.
18. Шратовський Г. Л. Страховий бізнес: управління розвитком: Монографія. – К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2006. – 254 с.
19. Яворська Т.В. Страхові послуги: Навч. посібник. – К.: знання, 2008. – 350 с.

Термінологічний словник:

Агент страховий – громадянин чи юридична особа, яка діє від імені та за дорученням страховика і виконує частину його страхової діяльності (укладення договорів страхування, одержання страхових платежів, виконання робіт, пов'язаних з

виплатами страхових сум і страхового відшкодування). Страхові агенти є представниками страховика і діють у його інтересах за комісійну винагороду на підставі договору із страховиком.

Аквізиція – процес укладення нових договорів страхування (продажу страхових полісів).

Брокер страховий – громадянин чи юридична особа, яка зареєстрована у встановленому порядку як суб'єкт підприємницької діяльності й здійснює посередницьку діяльність на страховому ринку від свого імені на підставі доручень страхувальника або страховика.

Маркетинг страховий – комплексна система дій страховика (включаючи організацію і управління всією діяльністю страхової компанії), спрямована на надання таких страхових послуг і в такій кількості, які відповідають потенційному попиту.

Продаж страхових послуг через посередників – продаж за допомогою брокерів і агентів.

Прямий продаж страхових послуг – продаж самими страховиками (в тому числі через філії).

Реклама – платне, спрямоване на певну категорію потенційних споживачів повідомлення, що здійснюється через засоби масової інформації чи будь-яким іншим способом публічного звертання і агітує на користь певного товару, послуги, марки, фірми, особистості тощо.

Система продажу страхових послуг – канали просування страхових послуг до страхувальників.

Страхова послуга – товар, що пропонує страхова компанія страхувальнику за певну плату (страхову премію).

Питання для самостійного опрацювання:

1. Переваги і недоліки прямого продажу страхових послуг.
2. Переваги і недоліки продажу страхових послуг через посередників.
3. Значення маркетингових досліджень для розробки маркетингової стратегії страхової компанії.
4. Основні напрями маркетингової політики страховика.
5. Фактори, які сприяють розвитку сфери страхових послуг в Україні.
6. Фактори, які заважають розвитку сфери страхових послуг в Україні.

Теми рефератів:

1. Роль і місце страхових брокерів в реалізації страхових послуг.
2. Особливості страхового маркетингу.
3. Роль реклами в просуванні страхових послуг до страхувальників.
4. Вимоги законодавства України щодо страхових посередників.
5. Особливості надання страхових послуг у Ллойді.
6. Споживна вартість страхової послуги та її ціна.

Семінар 2.

ПОРЯДОК УКЛАДАННЯ ТА ВЕДЕННЯ СТРАХОВОЇ УГОДИ.

1. Страхова угода та її основні етапи.
2. Заява про страхування, її значення і зміст.
3. Андеррайтинг та його завдання.

4. Договір страхування і його зміст.
5. Припинення дії договору страхування. Права і обов'язки сторін.
6. Порядок врегулювання претензій страхувальника щодо виплати відшкодування.

Джерела та рекомендована література:

1. Відомості про надання посередницьких послуг у страхуванні та/або перестраховуванні [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dfp.gov.ua/734.html>.
2. Вовчак О.Д., Завійська О.І. Страхіві послуги: Навчальний посібник. Львів: Видавництво «Компакт-ЛВ», 2005. – 656с.
3. Говорушко Г. А Страхіві послуги: Навч. посіб. – К.: Центр навчальної літератури, 2005. – 400 с.
4. Говорушко Т. А. Страхіві послуги. Підручник. – К.: Центр учбової літератури. - 2011. – 376 с.
5. Залетов А. Страхіві ритейл в Україні: состояние и перспективы развития / А. Залетов // – Insurance Top. – 2010. – №3. – С. 2–14.
6. Залетов О.М. Дистрибуція страхових продуктів/ О.М. Залетов // Green Capital News. – 2011. – №11. – С. 6–9.
7. Інформація про стан і показники розвитку страхового ринку [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dfp.gov.ua/734.html>.
8. Наумець І. З позовом по життю // Контракти. – 2005. – № 47.
9. Организация отдела продаж // Инвестгазета. – 2005. – № 17. – С. 33.
10. Офіційний сайт біраг [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://www.birag.eu>.
11. Постанова Кабінету Міністрів України "Про затвердження Типового положення про організацію діяльності аварійних комісарів" від 5 січня 1998 р. № 8.
12. Про затвердження Порядку залучення Моторним (транспортним) страховим бюро України аварійних комісарів для визначення причин настання страхових випадків, розміру збитків та перевірки дій страховика
13. Ротова Т. А., Руденко Л. С. Страхування: Навч. посіб. – К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2001. – 400 с.
14. Страхіві послуги: Підручник / С.С. Осадець, Т.М. Артюх, О.О. Гаманкова та ін. Кер. авт. кол. й наук. ред. проф. С.С. Осадець і доц. Т.М. Артюх – К.: КНЕУ, 2007. – 464 с.
15. Страхування: Підручник / Кер. авт. кол. і наук. ред. С. С. Осадець. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: КНЕУ, 2002. – 599.
16. Сухоруков М. М. Технология продаж страховых продуктов. – М.: Анкил, 2004. – 136 с.
17. Таркуцяк А.О. Страхіві послуги. К.-: Вид-во Європ. Ун-та, 2003.-584 с.
18. Тринчук В. В. Страхіві продукт в системі маркетингу: сутність та класифікація // Страхова справа. – 2002. – № 3. – С. 78–81.
19. Тринчук В. В. Страхування очима українського студентства. Аналітичний зріз за результатами Всеукраїнського маркетингового дослідження // Страхова справа. – 2003. – № 3. – С. 72–80.
20. Тринчук В. В. Формування та розвиток маркетингу страхових компаній: Автореф. дис. . канд. екон. наук: 08.06.01. – К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2005. – 21 с.
21. Турбина К. Е. Тенденции развития мирового рынка страхования. – М.: Анкил, 2000. – 320 с.
22. Філософ О. Проблеми страхового брокера, або Ще раз про наболіле // Україна Business. – 2003. – № 32. – С. 2.
23. Фурман В. М. Розвиток нових технологій у страхуванні // Фінанси України. – 2005. – № 2. – С. 135–145.
24. Яворська Т.В. Страхіві послуги: Навч. посібник. – К.: знання, 2008. – 350 с.

Термінологічний словник:

Андеррайтинг – процес прийняття ризику на страхування.

Договір страхування – письмова угода між страхувальником і страховиком, згідно з якою страховик бере на себе зобов'язання в разі настання страхового випадку виплатити страхову суму або відшкодувати завданий збиток у межах страхової суми страхувальнику чи іншій особі, визначеній страхувальником або на користь якої укладено договір страхування (надати допомогу, виконати послугу тощо), а страхувальник зобов'язується сплачувати страхові платежі у визначені терміни та виконувати інші умови договору.

Заява про страхування – письмове або усне повідомлення страхувальника про намір укласти із страховиком договір страхування.

Правила страхування – документ, який визначає умови проведення кожного виду страхування. Правила страхування розробляються страховиком і підлягають затвердженню державним органом у справах нагляду за страховою діяльністю при видачі ліцензії на право здійснення відповідного виду страхування.

Страхове відшкодування – виплата, яка здійснюється страховиком на користь страхувальника згідно з договором страхування або законодавством у разі настання страхової події.

Питання для самостійного опрацювання:

1. Яку роль відіграє Заява про страхування при вирішенні питання, пов'язаного з виплатою страхового відшкодування (страхової суми)?
2. Як співвідносяться договір страхування і страховий поліс?
3. Які фактори впливають на вирішення питання, пов'язаного з прийняттям об'єкта на страхування?

Теми рефератів:

1. Права і обов'язки страхувальника згідно із Законом України «Про страхування».
2. Права і обов'язки страховика згідно із Законом України «Про страхування».
3. Термін дії договору страхування в окремих видах страхування: порівняльний аналіз.
4. Особливості змісту Заяви про страхування в окремих видах страхування.
5. Особливості укладення договорів страхування майна юридичних осіб і громадян.

Семінар 3.

СТРАХУВАННЯ ЖИТТЯ ТА ПЕНСІЙ.

1. Економічні особливості страхування життя та пенсій.
2. Таблиця смертності та її значення.
3. Організація роботи страхової компанії, пов'язаної із здійсненням страхування життя та пенсій. Порядок укладення і обслуговування страхового договору.
4. Визначення розміру і порядок здійснення страхових виплат.

Джерела та рекомендована література:

1. Бігдаш В.Д. Страхування: Навч. пос. для студ. ВНЗ/ Міжрегіональна академія управління персоналом. – К.: МАУП, 2006. – 444 с.

2. Борисова В.А., Огаренко О.В. Організаційно-економічний механізм страхування. – Суми: Довкілля, 2001. – 194 с.
3. Вовчак О.Д., Завійська О.І. Страхіві послуги: Навчальний посібник. Львів: Видавництво «Компакт-ЛВ», 2005. – 656с.
4. Говорушко Т. А. Страхіві послуги. Підручник. – К.: Центр учбової літератури. - 2011. – 376 с.
5. Говорушко Т. А. Страхіві послуги: Навч. посіб. – К.: Центр навчальної літератури, 2005. – С. 63–90.
6. Закон України "Про недержавне пенсійне забезпечення" від 9 липня 2003 р. № 1057-IV.
7. Залетов О.М. Державне регулювання ринку страхування життя в Україні: Дис. канд. екон. наук: 08.00.08/ Державний вищий навчальний заклад "Київський національний економічний ун-т ім. Вадима Гетьмана". – К., 2007. – 213 с.
8. Залетов О.М. Убезпечення життя: Монографія. – К.: Міжнародна агенція "Бізон", 2006. – 685 с.
9. Заруба О.Д. Страхова справа: Підручник. – К.: Товариство "Знання", КОО, 1998. – 321 с.
10. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI.
11. Про затвердження Умов обов'язкового (додаткового) страхування життя і здоров'я спеціалістів ветеринарної медицини / Кабінет Міністрів України; Постанова, Умови від 22.02.1994 № 116
12. Ратна В. Довічна гарантія. Ринок страхування "дозрів" для гарантування виплат фізособам // Контракти. – 2004. – № 29. – С. 18.
13. Ратна В. Страхівіки дали життя // Контракти. – 2004. – № 39. – С. 20–21.
14. Розпорядження Держфінпослуг "Про затвердження Положення про порядок та умови ведення страхівіками персоніфікованого (індивідуального) обліку договорів страхування життя" від 28 грудня 2004 р. № 3197.
15. Розпорядження Держфінпослуг "Про затвердження Положення про порядок, умови видачі та розміри кредитів страхувальникам, які уклали договори страхування життя" від 3 грудня 2004 р. № 2883.
16. Розпорядження Держфінпослуг "Про затвердження Правил розміщення страхових резервів із страхування життя" від 26 листопада 2004 р. № 2875.
17. Сахацький В. Роль та місце страхування життя у системі недержавного пенсійного забезпечення // Страхова справа. – 2004. – № 4. – С. 24–27.
18. Страхіві послуги : Підручник / С.С. Осадець, Т.М. Артюх, О.О. Гаманкова та ін. /Кер. авт.кол. й наук. ред. проф. С.С. Осадець і доц.. Т.М. Артюх – К.: КНЕУ, 2007. – 464 с.
19. Страхування життя. Тенденції та прогнози // Страхова справа. – 2004. – № 3. – С. 37–40.
20. Страхування: Підручник / Кер. авт. кол. і наук, ред. С. С. Осадець. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: КНЕУ, 2002. – 599 с.
21. Страхування: Підручник/ Керівник авт. колективу і наук, ред. С.С. Осадець. – Вид. 2-ге, перероб. і доп. – К.: КНЕУ, 2002. – 599 с.
22. Таркуцяк А.О. Страхіві послуги. К.-: Вид-во Європ. Ун-та, 2003.-584 с.
23. Третьякова Г. Украинский рынок страхования жизни и современная макроэкономическая среда: логика и тенденции взаимосвязи // Економічний часопис XXI. – 2004. – № 5. – С. 30–36.
24. Худяков А.И. Страхівіе право. – СП.: Изд-во Р. Асланова "Юридический центр Пресс", 2004. – С. 506.
25. Червінський А. Страхівіки залишаться в системі // Україна Business. – 2006. – № 9. – С. 3.
26. Яворська Т.В. Страхіві послуги: Навч.посібник. – К.: знання, 2008. – 350 с.

Термінологічний словник:

Викупна сума – частина резерву внесків на день припинення страхувальником сплати внесків, яка підлягає виплаті йому по договорах страхування життя у разі припинення дії договору. Розмір викувної суми залежить від тривалості часу, який пройшов від початку дії договору страхування і строку, на який він був укладений.

Викупна сума може бути виплачена страхувальнику, якщо від початку дії договору страхування пройшло не менше 6 місяців. В разі смерті страхувальника викупна сума виплачується вигодонабувачу (спадкоємцям). Розмір викупної суми визначається по спеціальних таблицях, складених страховиком.

Дієздатність – властивість своїми діями набувати права і породжувати для себе юридичні обов'язки. Для фізичної особи дієздатність виникає по досягненню повноліття, коли громадянин може здійснювати самостійно різні угоди і нести майнову відповідальність за свої протиправні дії. Якщо громадянин внаслідок душевних хвороб або слабкості розуму не може усвідомлювати значення своїх дій чи керувати ними, то суд має право визнати його недієздатним і встановити над ним опіку.

Договір страхування життя – двобічна угода, за якою страхова компанія бере на себе зобов'язання при настанні страхового випадку сплатити страхову суму (або її частину) страхувальнику (застрахованому), а страхувальник зобов'язується сплачувати страхові внески у встановлені строки. Договір страхування життя регламентує взаємні зобов'язання між страховиком і страхувальником відповідно до правил даного виду страхування життя. У договорі зазначається строк, на який він укладений; розмір страхової суми і страхової премії; початок і закінчення його дії; порядок здійснення страхових виплат. У договорі страхування життя, крім страховика і страхувальника, зазначається одержувач страхової суми у випадку смерті застрахованого – вигодонабувач. В знак засвідчення укладеного договору страховик видає страхувальнику страховий поліс.

Довгострокове страхування життя – страхування на строк більший трьох років. В особистому страхуванні довгостроковими є всі види страхування життя.

Інвалідність – постійна чи тривала, повна чи часткова втрата працездатності внаслідок каліцтва або хвороби. Інвалідами визначаються особи, які втратили працездатність на тривалий строк внаслідок стійкого порушення функцій організму. Залежно від ступеня втрати працездатності інвалідність поділяється на три групи: I група (встановлюється при повній постійній або тривалій втраті працездатності громадянам, яким необхідна постійна допомога), II група (встановлюється особам, які постійно чи на тривалий час втратили працездатність або здатні виконувати окремі види роботи в спеціально створених умовах, якщо характер функціональних порушень організму не вимагає постійної сторонньої допомоги), III група (встановлюється при значному зниженні працездатності, яке викликало необхідність переведення робітника на роботу за іншою професією нижчої кваліфікації). Інвалідність встановлюється лікарняними експертними комісіями.

Вигодонабувач – особа, яка призначена страхувальником для одержання страхової суми на випадок своєї смерті.

Норма доходності – процент, який нараховується страховиком на резерв внесків по страхуванню життя та пенсій при використанні його як кредитних ресурсів. Норма доходності враховується при визначенні початкових внесків страхувальників по укладених договорах.

Об'єкт страхування в особистому страхуванні – життя, здоров'я, працездатність громадян.

Редуціювання страхової суми – зменшення початкової страхової суми за договорами страхування життя. Редуціювання страхової суми пов'язане з достроковим припиненням страхувальником сплати страхових внесків і набуттям ним права на одержання викупної суми. Якщо страхувальник не одержав страхової суми, то страхова компанія може здійснити редуціювання страхової суми.

Резерв внесків – забезпечує страховику можливість виконати свої зобов'язання перед страхувальником, а також сталість страхових операцій. Він являє собою фонд, створений за рахунок внесків страхувальників для здійснення майбутніх виплат по договорах страхування життя та пенсій у зв'язку із тим, що момент внесків не збігається з виплатами страхових сум. Резерв внесків слугує не лише для виплати страхових сум. З нього можуть виплачуватися викупні суми.

Страхова сума – сума, на яку укладається договір страхування, а також конкретний розмір грошових коштів, який повинен сплатити страховик страхувальнику при настанні страхової події (при дожитті, у випадку смерті, повної втрати загальної працездатності – дорівнює розміру страхової суми, встановленому за договором, а при частковій втраті працездатності – становить частину цієї суми).

Страхування пенсій – вид особистого страхування і водночас різновид страхування ренти, при якому страховик бере на себе зобов'язання періодично виплачувати застрахованому пенсію протягом життя або обумовленого строку, а страхувальник – сплачувати страхові внески.

Страхування ренти – вид особистого страхування, за яким страхова компанія зобов'язується сплачувати застрахованій особі у встановлені строки регулярний доход. Страхування ренти може бути довічним або тимчасовим, негайним або відстроченим, зворотним або беззворотним. Серед багатьох різновидів страхування рент переважає страхування пенсій.

Таблиця смертності – упорядкований ряд взаємопов'язаних величин, які показують зменшення з віком внаслідок смертності деякої сукупності тих, хто народився; система вікових показників, які вимірюють частоту смертних випадків в різні періоди життя, частки тих, хто доживає до кожного віку, тривалість життя тощо. Таблиця смертності слугує основою для розрахунку тарифних ставок за договорами довгострокового страхування життя.

Питання для самостійного опрацювання:

1. Проблеми страхування життя в Україні і перспективи його розвитку.
2. Яким чином можна посилити зацікавленість громадян в укладенні договорів страхування життя?
3. Який досвід зарубіжних країн в галузі страхування життя доцільно використати в Україні?

Теми рефератів:

1. Аналіз ринку страхування життя в Україні.
2. Розвиток послуг із страхування життя.
3. Пенсійне страхування та його особливості.
4. Страховий захист осіб літнього віку.

Семінар 4.

СТРАХУВАННЯ ВІД НЕЩАСНИХ ВИПАДКІВ.

1. Економічна необхідність, сутність і значення страхового захисту громадян від нещасних випадків.
2. Обов'язкові види страхування від нещасних випадків та їх характеристика.
3. Добровільні види індивідуального страхування від нещасних випадків.

4. Колективна форма добровільного страхування від нещасних випадків. Види страхування.

5. Особливості роботи страхової компанії при проведенні страхування від нещасних випадків в обов'язковій і добровільній формах.

Джерела та рекомендована література:

1. FORINSURER Інтернет-журнал про страхування [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://forinsurer.com/files/file00356>

2. Вовчак О. Д., Завійська О. /. Страхові послуги: Навч. посіб. – Л.: Компакт - ЛВ, 2005. – С. 91–117.

3. Говорушко Т. А. Страхові послуги. Підручник. – К.: Центр учбової літератури. - 2011. – 376 с.

4. Говорушко Т.А. Страхові послуги: Навч. посіб. – К.: Центр навчальної літератури, 2005. – С. 94–108.

5. Закон України "Про внесення змін до Закону України "Про страхування" від 4 жовтня 2001 р. № 2745-III.

6. Залетов О. М., Соболев А. М., Бондар О. В. Страхування від нещасних випадків: Навч. посіб. – К.: Міжнародна агенція "BeeZone", 2003. – 352 с.

7. Залетов О.М. Державне регулювання ринку страхування життя в Україні: Автореферат дисертації та здобуття наукового ступеня кандидат економічних наук. – Київ, 2007. – С.20.

8. Ліга Страхових Організацій України Інтернет – журнал про страховий ринок України [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://uainsur.com>

9. Мельников С, Коваленко Н. Министерский страховик // Инвестгазета. – 2006. – № 7. – С. 23.

10. Миколайчук М. Страхова медицина в Україні: актуальність та готовність до неї населення / Миколайчук М., Засадко В., Тищенко М. // Фінансові послуги. 2011. - Випуск 5-6. – С.15-18.

11. Постанова Кабінету Міністрів України "Про затвердження Положення про обов'язкове особисте страхування від нещасних випадків на транспорті" № 959 від 14 серпня 1996 р. № 959.

12. Про затвердження Положення про обов'язкове особисте страхування від нещасних випадків на транспорті / Кабінет Міністрів України; Постанова, Положення від 14.08.1996 № 959

13. Про затвердження Положення про порядок і умови обов'язкового особистого страхування працівників відомчої та місцевої пожежної охорони і членів добровільних пожежних дружин (команд) / Кабінет Міністрів України; Постанова, Положення, Форма типового документа від 03.04.1995 № 232

14. Про затвердження Порядку та умов обов'язкового державного особистого страхування посадових осіб органів державної податкової служби / Кабінет Міністрів України; Постанова, Порядок, Умови від 03.06.1994 № 349

15. Про затвердження Порядку та умов обов'язкового державного страхування спортсменів вищих категорій/ Кабінет Міністрів України; Постанова, Порядок, Умови від 31.05.1995 № 378

16. Про затвердження Порядку та умов обов'язкового державного страхування державних виконавців/ Кабінет Міністрів України; Постанова, Порядок, Умови від 17.08.1998 № 1292

17. Про затвердження Порядку та умов обов'язкового страхування медичних працівників та інших осіб на випадок інфікування вірусом імунодефіциту людини під час виконання ними професійних обов'язків, а також на випадок настання у зв'язку з цим інвалідності або смерті від захворювань, зумовлених розвитком ВІЛ-інфекції, і переліку категорій медичних працівників та інших осіб, які підлягають обов'язковому страхуванню на випадок інфікування вірусом імунодефіциту людини під час виконання ними професійних обов'язків, а також на випадок настання у зв'язку з цим інвалідності або смерті від захворювань, зумовлених розвитком ВІЛ-інфекції / Кабінет Міністрів України; Постанова, Порядок, Перелік від 16.10.1998 № 1642

18. Рейтинг страхових компаній життя [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://forinsurer.ua/>

19. Романишин В. Над дорогами нашої країни витає смерть //Україна Business. – 2006. – № 37. – С.3.
20. Слюсаренко К.В. Страхування від нещасних випадків на виробництві: Автореферат дисертації та здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук. – Київ, 2009 – С.20.
21. Страхові послуги: Підручник / С.С. Осадець, Т.М. Артюр, О.О. Гаманкова та ін. Кер. авт.кол. й наук. ред. проф. С.С. Осадець і доц.. Т.М. Артюр – К.: КНЕУ, 2007. – 464 с.
22. Страхування: Підручник / За ред. С.С. Осадець. – Вид. 2-ге, перероб. і доп. – К.: КНЕУ, 2002 – 599с.
23. Страхування: Підручник / Кер. авт. кол. і наук, ред. С. С. Осадець. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: КНЕУ 2002. – С. 216–230.
24. Таркуцяк А.О. Страхові послуги. К.-: Вид-во Європ. Ун-та, 2003.-584 с.
25. Шумелда Я.П. Страхування: Навч. посіб./ Шумелда Я.П. – К.: Міжнародна агенція «БІЗОН», 2007 – 31с.
26. Яворська Т.В. Страхові послуги: Навч.посібник. – К.: знання, 2008. – 350 с.

Термінологічний словник:

Непрацездатність – неможливість продовжувати свою професійну діяльність внаслідок медичного (захворювання, травма, допологова та післяпологова відпустка) і спеціальних протипоказань (карантин, догляд за хворим членом сім'ї).

Тимчасова непрацездатність – неможливість виконувати роботу протягом невеликого проміжку часу внаслідок погіршення стану здоров'я. Тимчасова непрацездатність поділяється на повну і часткову. Тривалість тимчасової непрацездатності обумовлюється діючим законодавством і визначається лікарем, висновок якого контролюється завідуючим відділенням і лікарсько-консультаційною комісією. Тимчасова непрацездатність підтверджується листком непрацездатності або довідкою лікувально-профілактичної установи.

Повна непрацездатність – характеризує стан людини, яка внаслідок травми або захворювання не може і не повинна виконувати роботу. Людина в такому стані потребує спеціального режиму.

Страхування від нещасних випадків – підгалузь особистого страхування. Це страхування проводиться з метою надання матеріальної допомоги застрахованим при настанні певних несприятливих наслідків нещасного випадку, що вплинули на їх життя і здоров'я. Страхування від нещасних випадків здебільшого короткострокове і проводиться в індивідуальній і колективній формі на добровільній та обов'язковій основі.

Питання для самостійного опрацювання:

1. Проблеми і перспективи страхування від нещасних випадків в Україні.
2. Необхідність обов'язкового страхування від нещасних випадків.

Теми рефератів:

1. Виникнення страхування від нещасних випадків в Україні та його розвиток.
2. Оцінка сучасного стану страхування від нещасних випадків в Україні.
3. Страхування осіб літнього віку від нещасних випадків.
4. Оцінка ризику при укладенні договорів страхування від нещасних випадків.

Семінар на самостійне вивчення: МЕДИЧНЕ СТРАХУВАННЯ.

1. Економічна необхідність і значення медичного страхування.
2. Обов'язкова форма медичного страхування та її сутність.
3. Добровільна форма медичного страхування та її особливості.
4. Медичне страхування громадян, які від'їжджають за кордон (асистанс).

Джерела та рекомендована література:

1. Батужок М.І. Запровадження страхової медицини в Україні: проблеми, перспективи, зарубіжний досвід / М.І. Батужок, Л.А. Приступа. // Збірник статей та доповідей II Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів та молодих вчених (14-15 травня 2009 р.). – Тернопіль, 2009. – Т.2. – С. 13-15;
2. Бовкун А. Медичне страхування дешевшає//Галицькі контракти. – 2003. – № 4.
3. Богусловський Є.І. Медичне страхування в Україні: проблеми та перспективи / Є.І. Богусловський, Ю.С. Шибалкіна // Зовнішня торгівля: право та економіка. – 2009. – № 4(39). – С. 83-86.
4. Богута Н. Добровільно, но очень дорого // Эксперт.– 2006. – № 13. – С. 40–45.
5. Бортнік С.В. Запровадження обов'язкового медичного страхування в Україні / С.В. Бортнік. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbu.gov.ua>
6. Вовчак О. Д., Завійська О. І. Страхові послуги: Навч. посіб. – Л.: Компакт - ЛВ, 2005. – С. 118–130.
7. Гвозденко А. А, Страхование в туризме: Учеб. пособ. / А. А. Гвозденко. – М.: Аспект Пресс, 2002. – 256 с.
8. Говорушко Т. А, Страхові послуги: Навч. посіб. – К.: Центр навчальної літератури, 2005. – С. 109–130.
9. Говорушко Т. А. Страхові послуги. Підручник. – К.: Центр учбової літератури. - 2011. – 376 с.
10. Говорушко Т.А. Страхові послуги. Навч.посіб. К.: Центр навчальної літератури, 2005.- 400с.
11. Губар О. Медичне страхування у країнах Європейського Союзу // Фінанси України. – 2003. – № 7. – С. 130–136.
12. Гуменюк В. В. Страхування діяльності туристичних підприємств // Фінанси України. – 2004. – № 4. – С. 128– 135.
13. Закон України "Про внесення змін до Закону України "Про страхування" від 4 жовтня 2001 р. № 2745-ІІІ.
14. Закон України "Про порядок виїзду з України і в'їзду в Україну громадян України" від 21 січня 1994 р. № 3857-ХІІ.
15. Закон України "Про туризм" зі змінами та доповненнями від 15 вересня 1995 р. № 324/95-ВР.
16. Поліщук М. Закон "Про загальнообов'язкове державне соціальне медичне страхування" не вирішить проблем галузі охорони здоров'я // Україна Business. – 2003. – № 39. – С. 4–5.
17. Постанова Кабінету Міністрів України "Про правила в'їзду іноземців та осіб без громадянства в Україну, їх виїзду з України і транзитного проїзду через її територію" від 29 грудня 1995 р. № 1074.
18. Постанова Кабінету Міністрів України "Про створення мережі закладів з організації надання медичної допомоги "Асистанс - Україна" від 4 грудня 1998 р. № 1926 /
19. Ручкіна В. Система ризикового добровільного особистого страхування в Україні // Актуальні проблеми економіки. – 2004. – № 10. – С. 67–72.
20. Страховий захист сфери туризму: характерні тенденції та перспективи // Страхова справа. – 2004. – № 1. – С. 42–43.
21. Страхові послуги: Підручник / С.С. Осадець, Т.М. Артюх, О.О. Гаманкова та ін. Кер. авт.кол. й наук. ред. проф. С.С. Осадець і доц.. Т.М. Артюх – К.: КНЕУ, 2007. – 464 с.
22. Страхування: Підручник / Кер. авт. кол. і наук, ред. С. С. Осадець. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: КНЕУ, 2002. – С. 232–245.

23. Таркуцяк А.О. Страхові послуги. К.-: Вид-во Європ. Ун-та, 2003.-584 с.
24. Фурман В. Страхові послуги для населення //Фінанси України. – 2005. – № 4. – С. 139–145.
25. Яворська Т.В. Страхові послуги: Навч.посібник. – К.: знання, 2008. – 350 с.

Термінологічний словник:

Асістанс – перелік послуг, що надаються застрахованій особі відповідно до договору страхування і в його межах у натурально-речовій або в грошовій формі через медичне, технічне або фінансове сприяння.

Договір медичного страхування – угода, яка укладається між страхувальником і страховою медичною компанією. Відповідно до цієї угоди страховик бере на себе зобов'язання щодо організації і надання застрахованим медичної допомоги певного обсягу і якості або інших послуг за програмами обов'язкового і добровільного страхування.

Лікар сімейний – лікар, який підготовлений для організації лікарсько-профілактичної роботи з населенням за принципом посімейного обслуговування.

Лікар приватно-практикуючий – суб'єкт медичного страхування за умови ліцензування його діяльності. Це – фізична особа, яка має необхідну кваліфікацію і здійснює надання платної медичної допомоги без створення юридичної особи.

Лікувально-профілактичні установи – медичні установи, до яких належать лікувальні, лікувально-профілактичні установи особливого типу (лепрозорії), диспансери, амбулаторно-поліклінічні установи, установи швидкої і невідкладної медичної допомоги, переливання крові, охорони материнства і дитинства, санаторно-курортні установи.

Медична допомога – допомога, яка надається населенню при захворюваннях та каліцтвах в таких організаційних формах, як швидка допомога, амбулаторна, стаціонарна, санаторно-курортна допомога, допомога вдома.

Медичне страхування – форма соціального захисту населення з охорони здоров'я, яка гарантує громадянам при настанні страхового випадку одержання медичної допомоги за рахунок нагромаджених коштів і фінансування профілактичних заходів. Проводиться в обов'язковій та добровільній формах.

Медичні послуги – становлять необхідний набір медичних та технічних дій, а також маніпуляцій, що мають закінчене змістове навантаження при досягненні мети лікарського призначення. Медичні послуги поділяються на стандартні (здебільшого надаються за однаковою технологією будь-яким категоріям хворих і мають відносно стійке ціноутворення) та індивідуальні (характеризуються широким набором різних дій і маніпуляцій, використанням різних лікарських препаратів тощо і мають лише часткову відносну стійкість ціноутворення).

Об'єкт медичного страхування – страховий ризик, пов'язаний з витратами на надання медичної допомоги у разі виникнення страхового випадку.

Питання для самостійного опрацювання:

1. Проблеми впровадження медичного страхування в Україні.
2. Якою повинна бути система медичного страхування в Україні?
3. Сімейний лікар та його місце в системі медичного страхування.

Теми рефератів:

1. Виникнення медичного страхування та його розвиток.

2. Особливості діяльності страхової медичної компанії.
3. Страхові медичні компанії в Україні і організація їхньої діяльності.

Семінар 5.

СТРАХУВАННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКИХ РИЗИКІВ.

1. Роль страхування в забезпеченні потреб підприємств у страховому захисті.
2. Страхування майна підприємств від вогню та інших небезпек.
3. Страхування підприємств від перерв у виробництві внаслідок знищення або пошкодження застрахованого майна.
4. Страхування відповідальності товаровиробника за якість продукції.
5. Страхування інших видів відповідальності підприємства (відповідальності роботодавця; відповідальності за забруднення довкілля).

Джерела та рекомендована література:

1. Вовчак О. Д., Завійська О. І. Страхові послуги: Навч. посіб. – Л.: Компакт - ЛВ, 2005. – С. 135–159.
2. Говорушко Т. А. Страхові послуги. Підручник. – К.: Центр учбової літератури. - 2011. – 376 с.
3. Говорушко Т. А. Страхові послуги: Навч. посіб. – К.: Центр навчальної літератури, 2005. – С. 131–149.
4. Закон України "Про внесення змін до Закону України "Про страхування" від 4 жовтня 2001 р. № 2745-ІІІ.
5. Клапків М. С. Страхування фінансових ризиків: Монографія. – Тернопіль: Економічна думка; Карт-бланш, 2002. – 570 с.
6. Павлов В. Обстеження будівель і споруд при страхуванні об'єктів нерухомості // Страхова справа. – 2003. – № 2. – С. 41–43.
7. Податковий кодекс України від від 02.12.2010р. № 2755-VІ.
8. Ратна В. Монополія на страх // Контракти. – 2005. – № 13. – С. 46.
9. Ратна В. Нелегальна страховка // Контракти. – 2004. – № 25. – С. 18–19.
10. Ротова Г. Д., Руденко Л. С. Страхування: Навч. посіб. – К.: Київ. нац. торг. екон. ун-т, 2001. – 400 с.
11. Страхові послуги: Підручник / С.С. Осадець, Т.М. Артюх, О.О. Гаманкова та ін./ Кер. авт. кол. й наук. ред. проф. С.С. Осадець і доц. Т.М. Артюх – К.: КНЕУ, 2007. – 464 с.
12. Страхування: Підручник / Кер. авт. кол. і наук, ред. С. С. Осадець. – 2-ге вид., перероб. і доп. К.: КНЕУ, 2002. – С. 247–258, 386–395.
13. Таркуцяк А.О. Страхові послуги. К.-: Вид-во Європ. Ун-та, 2003.-584 с.
14. Тополь Н. С плеч долой // Бизнес. – 2004. – № 38. – С. 68–69.
15. Щеглова Е. Альтернативы пока нет // Инвестгазета. – 2004. – № 12. – С. 8.
16. Щеглова Е. На свой страх и риск // Инвестгазета. – 2004. – № 28. – С. 17.
17. Яворська Т.В. Страхові послуги: Навч. посібник. – К.: знання, 2008. – 350 с.

Термінологічний словник:

Акт страховий – письмовий документ, що засвідчує страхову подію, яка відбулася. У практиці страхування він є офіційним документом щодо причини, дати, місця і обсягу страхової події.

Відшкодування страхове – сума, яка виплачується страховиком у майновому страхуванні і страхуванні відповідальності на покриття збитків внаслідок настання страхових випадків.

Пожжежа – виникнення вогню, здатного самостійно поширюватися за межами місць, спеціально призначених для його розведення і підтримання.

Регрес – право страховика на висування в межах фактично сплаченої страхувальникові суми страхового відшкодування претензії до третьої сторони, яка винна у страховому випадку, з метою отримання від неї компенсації за завдану шкоду.

Ризик підприємницький – небезпека виникнення матеріальних та фінансових втрат і збитків від проведення підприємницької діяльності.

Самостраховання – ризик, що знаходиться на відповідальності самого страхувальника. Самостраховання є формою захисту майнових інтересів підприємств шляхом створення децентралізованих резервних фондів.

Страхова вартість – вартість, що її встановлює страхувальник, оцінюючи об'єкт страхування. Вона не повинна бути вищою за дійсну вартість майна на день укладення договору страхування.

Страхова претензія – вимога страхувальника (вигодонабувача, іншої третьої особи) про відшкодування страховиком збитку, завданого страховим випадком.

Страховий інтерес – матеріальна заінтересованість у страхуванні об'єктів, до яких страхувальник має відношення як власник, орендар, перевізник тощо. Включає майно і все те, що може бути предметом заподіяння матеріального збитку (шкоди) страхувальникові або у зв'язку з чим може виникнути відповідальність страхувальника перед третіми особами.

Страховання від вогню – один з найбільш традиційних видів майнового страхування, який забезпечує компенсацію в разі заподіяння шкоди майну вогнем, ударом блискавки, вибухом тощо.

Страховання від перерв у виробництві – вид страхування, який забезпечує покриття фінансових втрат підприємства у зв'язку з зупинкою виробничої діяльності через матеріальні збитки, заподіяні застрахованому майну.

Страховання відповідальності роботодавця – вид страхування, який забезпечує покриття фінансових втрат підприємства у зв'язку з компенсацією шкоди, заподіяної життю, здоров'ю, працездатності працівників при виконанні ними службових обов'язків.

Страховання відповідальності товаровиробника за якість продукції – вид страхування, який забезпечує компенсацію шкоди, заподіяної життю і майну споживача продукції (робіт, послуг) даного підприємства.

Франшиза – передбачена договором страхування частина збитків, яка при настанні страхового випадку не відшкодовується страховиком.

Питання для самостійного опрацювання:

1. Чому в Україні не набуло розповсюдження страхування відповідальності товаровиробників за якість продукції?

2. Чому страхування підприємницьких ризиків в Україні пов'язане в основному із страхуванням майна підприємств?

3. Спільні риси і розбіжності між страхуванням від нещасних випадків за рахунок коштів підприємств і страхуванням відповідальності роботодавця.

4. Що заважає розвитку страхування відповідальності підприємств за забруднення довкілля в Україні?

Теми рефератів:

1. Формування страхового інтересу суб'єктів підприємництва в умовах ринкової економіки.
2. Огляд законодавчих і нормативних актів України щодо захисту прав споживачів.
3. Досвід зарубіжних країн у страхуванні підприємницьких ризиків.
4. Правове забезпечення розвитку страхування відповідальності товаровиробників за якість продукції у розвинутих країнах Заходу.
5. Розвиток страхування майна підприємств в Україні.
6. Місце товариств взаємного страхування в забезпеченні потреб підприємств у страховому захисті.

Семінар на самостійне вивчення: СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКЕ СТРАХУВАННЯ.

1. Економічна необхідність і сучасний стан сільськогосподарського страхування.
2. Страхування урожаю сільськогосподарських культур і багаторічних насаджень.
3. Страхування тварин сільськогосподарських підприємств.
4. Страхування будівель та іншого майна сільськогосподарських підприємств.

Джерела та рекомендована література:

1. Вовчак О.Д., Завійська О.І. Страхові послуги: Навчальний посібник. Львів: Видавництво «Компакт-ЛВ», 2005. – 656с.
2. Говорушко Т. А. Страхові послуги. Підручник. – К.: Центр учбової літератури. - 2011. – 376 с.
3. Говорушко Т. А. Страхові послуги: Навч. посіб. – К.: Центр навчальної літератури, 2005, – С 150–190, 252– 308.
4. Закон України "Про внесення змін до Закону України "Про страхування" від 4 жовтня 2001 р. № 2745- III.
5. Коваленко К. Держава не використовує аграрне страхування // Україна Business. – 2006. – № 26. – С. 3.
6. Постанова Кабінету Міністрів України "Про затвердження порядку і правил проведення обов'язкового страхування врожаю сільськогосподарських культур і багаторічних насаджень державними сільськогосподарськими підприємствами, врожаю зернових культур і цукрових буряків сільськогосподарськими підприємствами всіх форм власності" від 11 липня 2002 р. № 1000.
7. Про особливості страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою/ Верховна Рада України; Закон від 09.02.2012 № 4391-VI // [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua/>
8. Ратна В. Злакові ризики // Контракти. – 2004. – № 17. – С. 22.
9. Свістунов О. Роль страхування в управлінні ризиками сільського господарства в Україні та напрями підвищення його ефективності//Економіка України. – 2006. – № 1. – С. 66–70.
10. Страхові послуги: Підручник / С.С. Осадець, Т.М. Артюр, О.О. Гаманкова та ін. Кер. авт.кол. й наук. ред. проф. С.С. Осадець і доц.. Т.М. Артюр – К.: КНЕУ, 2007. – 464 с.
11. Таркуцяк А.О. Страхові послуги. К.-: Вид-во Європ. Ун-та, 2003. -584 с.
12. Яворська Т.В. Страхові послуги: Навч.посібник. – К.: знання, 2008. – 350 с.
13. Як страхують ризики сільгоспвиробників в Україні //Страхова справа. – 2004. – № 4. – С. 58–59.

Термінологічний словник:

Акт страховий – документ, який складається страховою компанією при настанні страхового випадку і який є основою для виплати страхового відшкодування. В необхідних випадках до страхового акта додаються висновки компетентних органів, які підтверджують факт загибелі (пошкодження) майна та його причини: органів пожежного нагляду, ДАІ, ветеринарної служби тощо.

Забій тварин вимушений – застосовується при несприятливому прогнозі і здійснюється під контролем ветеринарного персоналу. Він розглядається як страховий випадок.

Загибель тварин – відбувається внаслідок стихійного лиха, нещасних випадків, пожежі, дії електричного струму, нападу хижих звірів. Є наслідком об'єктивних факторів, а тому, як правило, належить до страхових випадків.

Падіж тварин – відбувається, як правило, внаслідок несприятливого утримання і годування тварин, отруєнь та інших причин, а також хвороб. Страховим випадком є падіж від усіх або певних хвороб залежно від умов страхування тварин.

Хвороби рослин – бувають паразитарного та непаразитарного походження. Паразитарні захворювання викликаються живими рослинними організмами: грибками, бактеріями, вірусами. Непаразитарні хвороби пов'язані з несприятливими кліматичними або ґрунтовими умовами, а також механічними пошкодженнями рослин – поломки, пошкодження та ін.

Хвороби тварин інвазійні – паразитарні хвороби, збудниками яких є організми тваринного походження. Джерелом збудників хвороб в природі є хворі тварини, люди або паразитозосії, які виділяють в оточуюче середовище паразитів або їх яйця.

Хвороби тварин інфекційні – хвороби вірусного або мікробного походження, які можуть передаватися від хворої тварини до здорової, викликаючи в короткі проміжки часу масові захворювання, супроводжувані падіжом тварин або різким зниженням їх продуктивності, шляхом проникнення інфекції в організм здорової тварини.

Шкідники рослин – комахи, які відрізняються за характером завданих пошкоджень. Комахи бувають гризучі (саранча, гусінь, метелики тощо) і ті, які смокчуть сік рослин (тля, медяниця та ін.).

Питання для самостійного опрацювання:

1. Проблеми і перспективи сільськогосподарського страхування в Україні.
2. Досвід сільськогосподарського страхування в зарубіжних країнах та можливості його використання в Україні.

Теми рефератів:

1. Виникнення і розвиток сільськогосподарського страхування в Україні.
2. Порівняльна характеристика форм страхування урожаю сільськогосподарських культур та багаторічних насаджень.
3. Страхування племінних тварин.
4. Оцінка сучасного стану сільськогосподарського страхування в Україні.

Семінар на самостійне вивчення: СТРАХУВАННЯ ТЕХНІЧНИХ РИЗИКІВ.

1. Економічна необхідність, суть та розвиток страхування технічних ризиків.
2. Страхування будівельно-монтажних ризиків.
3. Страхування машин від поломок.
4. Страхування електронної техніки.

Джерела та рекомендована література:

1. «Будівельний журнал» (2008, №2): Страхування ризиків у будівництві
2. <http://forinsurer.com> від 12.08.2006
3. www.bankreferatov.com.ua/referat/strahuvannya/page2.html
4. Вовчак О.Д., Завійська О.І. Страхові послуги: Навчальний посібник. Львів: Видавництво «Компакт-ЛВ», 2005. – 656с.
5. Говорушко Т. А. Страхові послуги. Підручник. – К.: Центр учбової літератури. - 2011. – 376 с.
6. Говорушко Т. А. Страхові послуги: Навч. посіб. – К.: Центр навчальної літератури, 2005, – С 150–190, 252– 308.
7. Гранатуров В. М., Литовченко І. В., Харічков С. К. Аналіз підприємницьких ризиків: проблеми визначення, класифікації та кількісної оцінки / НАН України; Інститут проблем ринку та економіко-екологічних досліджень. – О., 2003. – 164с. – Бібліогр.: с. 149-153. – ISBN 966-02-3678-8.
8. Закон України "Про внесення змін до Закону України "Про страхування" від 4 жовтня 2001 р. № 2745-III.
9. Страхові послуги: Підручник / С.С. Осадець, Т.М. Артюр, О.О. Гаманкова та ін. Кер. авт.кол. й наук. ред. проф. С.С. Осадець і доц. Т.М. Артюр – К.: КНЕУ, 2007. – 464 с.
10. Таркуцяк А.О. Страхові послуги. К.-: Вид-во Європ. Ун-та, 2003.-584 с.
11. Яворська Т.В. Страхові послуги: Навч.посібник. – К.: знання, 2008. – 350 с.

Термінологічний словник:

Будівельні роботи – будівництво житлових та службових будинків, заводів, електростанцій, лікарень, складів.

Візиту – вид страхового покриття щодо відшкодування збитків, які виникли внаслідок проведення підрядником в гарантійний період ремонтних або налагоджувальних робіт, пов'язаних з виправленням дефектів.

Допоміжні роботи – електричні, зварювальні, термічні роботи; спорудження каркасів, огорожі тощо.

Інженерні роботи – спорудження доріг, мостів, трубопроводів, дамб, доків, шахт, портів тощо.

Контрактна вартість – вартість проектування, технічної документації, робочої сили, матеріалів та обладнання в будівництві.

Монтажні роботи – монтаж технологічного обладнання в житлових та нежитлових будинках.

Обмежена гарантія – вид страхового покриття, при якому відшкодовуються збитки, що виникли внаслідок помилок підрядника, допущених при будівельно-монтажних роботах, але виявлених в гарантійний період.

Робочі (гарячі) випробування – пробний пуск та перевірка роботи всіх агрегатів спорудженого об'єкта.

Повна гарантія – вид страхового покриття, при якому відшкодовуються збитки, завдані під час проведення робіт, що виникли внаслідок помилок в проектуванні, неправильного складання або використання неякісних матеріалів на будь-якій стадії будівництва.

Страхування технічних ризиків – комплекс страхових ризиків, що пов'язані з будівельними, монтажними, експлуатаційними роботами та використанням складного технологічного обладнання, машин, техніки.

Шомаж – страхування втрати прибутку та інших фінансових втрат, пов'язаних із зупинкою будівельних робіт в результаті настання страхового випадку.

Питання для самостійного опрацювання:

1. Проблеми та перспективи розвитку страхування технічних ризиків в Україні.
2. Вплив ринкових факторів на розвиток страхування будівельно-монтажних ризиків (або іншого виду страхування технічних ризиків) в Україні.
3. Досвід роботи страхової компанії щодо організації проведення страхування технічних ризиків (назва виду).

Теми рефератів

1. Стан і розвиток страхування технічних ризиків в Україні.
2. Необхідність та значення страхування будівельно-монтажних ризиків.
3. Іноземний досвід страхування будівельно-монтажних ризиків та можливості його використання в Україні.
4. Практика страхування відповідальності перед третіми особами при будівельно-монтажних роботах в Україні (за кордоном).
5. Особливості страхового захисту складного промислового обладнання та машин.

Семінар 6.

СТРАХУВАННЯ КРЕДИТНИХ ТА ФІНАНСОВИХ РИЗИКІВ.

1. Необхідність, значення та економічний зміст страхування кредитів.
2. Характеристика основних організаційних форм страхування кредитів.
3. Особливості страхування банківських кредитів.
4. Сутність та економічний зміст страхування фінансових ризиків.
5. Системи депозитного страхування в Україні і світі: порівняльна характеристика.

Джерела та рекомендована література:

1. Bancassurance: стратегічний напрямок розвитку страхового ринку України // Страхова справа. - 2004 – № 3 С. 54–59.
2. Борисюк К. Страхування іпотечної діяльності // Страхова справа. – 2004. – № 2. – С. 84–88.
3. Буханець Д. Г. Методика формування та обліку технічних резервів страхових компаній: досвід України та зарубіжних країн / Д.Г.Буханець // Економіка та підприємництво: Збірник наукових праць молодих вчених та аспірантів. – Вип.2. – К.: КНЕУ, 1998. – С. 139–145.

4. Вовчак О. Д., Завійська О. /. Страхові послуги: Навч. посіб. – Л.: Компакт-ЛВ, 2005. – С. 198–207.
5. Гарматій Т. О. Облік та аудит в страхових компаніях: [навч. посібн.] / Т.О.Гарматій; М-во освіти і науки України, Тернопільська академія народного господарства, Ін-тут фінансів. – 2004. – 180 с.
6. Гвозденко А. А. Финансово-экономические методы страхования: Учебник. – М.: Финансы и статистика, 2000. – С. 41–72.
7. Говорушко Т. А. Страхові послуги. Підручник. – К.: Центр учбової літератури. - 2011. – 376 с.
8. Говорушко Т. А. Страхові послуги. Підручник. – К.: Центр учбової літератури. - 2011. – 376 с.
9. Говорушко Т. А. Страхові послуги: Навч. посіб. – К.: Центр навчальної літератури, 2005. – С. 193–216.
10. Закон України "Про банки і банківську діяльність" зі змінами та доповненнями від 7 грудня 2000 р. № 2121-III.
11. Закон України "Про внесення змін до Закону України "Про страхування" від 4 жовтня 2001 р., № 2745-III.
12. Закон України "Про іпотеку" від 5 червня 2003 р. № 898-IV.
13. Закон України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринку фінансових послуг» від 12.07. 2001 р. № 2664-III. // www.rada.gov.ua
14. Зубарев В. Банк і страхування: "за" і "проти" // Вісник НБУ. – 2004. – № 11. – С. 32–38.
15. Історія страхування: Підручник / С. К. Реверчук, Т. В. Сива, С. І. Кубів, О. Д. Вовчак; За ред. С. К. Реверчука. – К.: Знання, 2005. – 213 с.
16. Клапків М. С. Страхування фінансових ризиків: Монографія. – Тернопіль: Економічна думка; Карт-бланш, 2002, – С. 218–331.
17. Лень В.С. Облік і аудит в страхових організаціях [навч. посібн.] / В.С.Лень. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 408 с.
18. Мних Є.В. Облік розміщення страхових резервів у банківські метали / Є.В.Мних, В.С.Лень // Вісник Чернігівського державного технологічного університету. – Чернігів: ЧДТУ, 2011 – № 1(48). – С. 405–410.
19. Наумець І. Заручники іпотеки // Контракти. – 2005. – № 39.
20. Никитина Т. В. Страхование коммерческих и финансовых рисков. – СПб.: Питер, 2002. С. 78–165.
21. Орлов А В., Архипов А. П. О страховании титульных рисков // Финансы. – 2004. – № 8. – С. 57–59.
22. Порядок і правила формування, розміщення та обліку страхових резервів з обов'язкового страхування цивільної відповідальності за ядерну шкоду, затверджені розпорядженням Держфінпослуг України від 13.11.2003 № 123 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу :<http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z1107-03>
23. Правила формування, обліку та розміщення страхових резервів за видами страхування, іншими, ніж страхування життя, затвердженими Розпорядженням Держфінпослуг України від 17.12.04 № 3104 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/>
24. Приходько В. С. Бухгалтерській облік страхової діяльності: [навч. посібн. – 2-ге вид., доповн. й переробл.] / В.С.Приходько. – К.: Лібра. – 2002. – 216с.
25. Сидоренко О.О. Обґрунтування доцільності розрахунку резерву коливань збитковості / О.О.Сидоренко // Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. – Серія «Економічні науки». – Кіровоград: КНТУ, 2009. – Вип. 16. – Ч. 1. – С. 202–207.
26. Соколов Ю. А., Амосова Н. А. Система страхования банковских рисков. – М.: Элит, 2003. – 288 с.
27. Страхові послуги: Підручник / С.С. Осадець, Т.М. Артюр, О.О. Гаманкова та ін. Кер. авт.кол. й наук. ред. проф. С.С. Осадець і доц.. Т.М. Артюр – К.: КНЕУ, 2007. – 464 с.
28. Страхування: Підручник / Кер. авт. кол. і наук. ред. С. С. Осадець. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К., 2002. – С. 286–297.
29. Таркуцяк А.О. Страхові послуги. К.-: Вид-во Європ. Ун-та, 2003.-584 с.

30. Фурман В. М. Світовий досвід комплексного страхування банківських ризиків // Фінанси України – 2004 – № 1. – С. 118–122.
31. Щеглова Е. Защита от разгильдяйства // Инвестгазета. - 2006. - № 8. - С. 38.
32. Щеглова Е. Кредитная безопасность // Инвестгазета. - 2005. - № 43. - С. 35.
33. Яворська Т.В. Страхові послуги: Навч. посібник. – К.: знання, 2008. – 350 с.

Термінологічний словник:

Делькредерне страхування – це форма організації страхових відносин, де кредитори завжди виступають у ролі страхувальників (наприклад, страхування ризику непогашення кредиту, де страхувальником виступає банк).

Кредит довір'я – форма захисту, яка пропонується підприємцям від незадовільних фінансових наслідків, збитків, завданих власним персоналом, якому з огляду на виконувани ним службові обов'язки необхідно довіряти майнові цінності.

Недостатньо забезпечені кредити – кредити, які мають забезпечення у вигляді ліквідної застави, реальна (ринкова) вартість якої становить не менше, ніж 60% від суми кредитної заборгованості; кредити, застраховані у встановленому порядку та кредити, надані під гарантії, договори поруки юридичних осіб.

Страхування валютних ризиків – це страхування від втрат у разі зміни валютних курсів. Валютні ризики проявляються при зміні за час здійснення зовнішньоторговельної операції курсового відношення між валютою платежу і валютою, у якій виражені витрати експортера.

Товарний кредит – операція делькредерного типу, що передбачає відшкодування втрат, які настали внаслідок невиконання короткотермінових кредитних вимог з товарного постачання та надання послуг.

Хеджування – метод страхування валютних ризиків від несприятливих змін курсу валют в майбутньому.

Питання для самостійного опрацювання:

1. Проблеми розвитку кредитного страхування в Україні.
2. Проблеми страхування фінансових ризиків в Україні.
3. Перспективи страхування кредитних і фінансових ризиків в Україні.

Теми рефератів:

1. Страхування матеріальних цінностей під заставу.
2. Страхування депозитів. Проблеми і перспективи.
3. Страхування облігацій: закордонний досвід і впровадження його в Україні.

Семінар 7.

АВТОТРАНСПОРТНЕ СТРАХУВАННЯ

1. Необхідність, сутність і розвиток системи автотранспортного страхування.
2. Страхування автотранспортних засобів.
3. Страхування цивільної відповідальності власників автотранспортних засобів.
4. Страхування вантажів, що перевозяться автотранспортом.

Джерела та рекомендована література:

1. Будзинський В. Ми в одному човні – веслувальники, черпальники і наливальники. // Україна Business. – 2005. – № 46. – С. 3.
2. Васильев Н. М. Международная система обязательного страхования гражданской ответственности владельцев транспортных средств "Зеленая карта" // Финансы. – 2005. – № 1. – С. 40–43.
3. Вовчак О. Д., Завійська О. І. Страхові послуги: Навчальний посібник. Львів: Видавництво «Компакт-ЛВ», 2005. – 656 с.
4. Говорушко Т. А. Страхові послуги. Підручник. – К.: Центр учбової літератури. - 2011. – 376 с.
5. Говорушко Т. А. Страхові послуги. Підручник. – К.: Центр учбової літератури. - 2011. – 376 с.
6. Говорушко Т. А. Страхові послуги. Навч. посіб. К.: Центр навчальної літератури, 2005. - 400 с.
7. Закон України "Про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів" від 1 липня 2004 р. № 1961-IV /
8. Наумець І. Водійська загроза // Контракти. – 2006. – № 9 /
9. Наумець І. Прибуток в аварійному режимі // Контракти. – 2005. – № 25 /
10. Обов'язкове страхування цивільної відповідальності автовласників. Україна, Росія, ЄС // Страхова справа. – 2004. – № 4. – С. 46–50.
11. Перепечаенко Ю. Реванш лидерів // Бизнес. – 2004. – № 41. – С. 58–59.
12. Постанова Кабінету Міністрів України "Про затвердження розмірів страхових платежів за договорами міжнародного обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів" від 6 січня 2005 р. № 5.
13. Ратна В. Страхувальники змішали "зелені картки" // Контракти. – 2004. – № 20. – С. 22.
14. Ратна В. Страхування кінських сил // Контракти. – 2004. – № 24. – С. 18–19.
15. Розпорядження Держфінпослуг "Про затвердження Ліцензійних умов провадження обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів" від 23 грудня 2004 р. № 3178.
16. Розпорядження Держфінпослуг "Про затвердження Положення про особливості укладання договорів обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів" від 11 квітня 2006 р. № 5619.
17. Сарафанюк С. "Автоцивілка" – великий гальмовий шлях України // Україна Business. – 2005. – № 29. – С. 3.
18. Страхові послуги: Підручник / С. С. Осадець, Т. М. Артюх, О. О. Гаманкова та ін. Кер. авт. кол. й наук. ред. проф. С. С. Осадець і доц. Т. М. Артюх – К.: КНЕУ, 2007. – 464 с.
19. Страхування: Підручник / Кер. авт. кол. і наук, ред. С. С. Осадець. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: КНЕУ, 2002. – С. 407–417.
20. Таркуцяк А. О. Страхові послуги. К.: Вид-во Європ. Ун-та, 2003. - 584 с.
21. Тополь Н. Ни бонуса, ни малуса // Эксперт. – 2006. – № 18. – С. 24–30.
22. Фурман В. Экзамен для рынка // Инвестгазета. – 2004. – № 36. – С. 25.
23. Честь "под колпаком" // Власть денег. – 2006. – № 18–19. – С. 60–62.
24. Шумелда Я. Ліквідація збитків плюс виявлення страхових злочинів: європейський досвід // Страхова справа. – 2004. – № 3. – С. 74–77.
25. Що турбує вітчизняних автостраховиків // Страхова справа. – 2005. – № 4. – С. 44–47.
26. Яворська Т. В. Страхові послуги: Навч. посібник. – К.: знання, 2008. – 350 с.

Термінологічний словник:

Вантаж – товар, що перебуває в процесі перевезення.

Вантажовідправник (відправник) – фізична чи юридична особа, від імені якої вантаж передається до перевезення та яка зазначена як відправник в договорі про перевезення вантажу.

Вантажоодержувач (одержувач) – фізична чи юридична особа, яка має право отримати вантаж у місці призначення.

Дорожньо-транспортна пригода – подія, що сталася під час руху транспортного засобу, внаслідок якої загинули або дістали поранення люди чи завдано матеріальних збитків (згідно з Правилами дорожнього руху).

«Зелена картка» – система міжнародних договорів про обов’язкове страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів.

Інкотермс – міжнародні правила, розроблені міжнародною торговельною палатою (МТП) щодо тлумачення комерційних (торговельних) термінів.

Механічний транспортний засіб – транспортний засіб, що приводиться в рух за допомогою двигуна (крім велосипедів з підвісним двигуном і мопедів з робочим об’ємом двигуна не менше 50 см³). До механічних транспортних засобів належать трамваї, тролейбуси, автомобілі, мотоцикли, мотоколяски тощо.

Паушальна сума – загальна сума без зазначення її окремих складових.

Перевізник – транспортна організація (або юридична особа), яка здійснює перевезення вантажів чи пасажирів.

Поліс генеральний – письмовий договір, згідно з яким страхувальник протягом обумовленого періоду зобов’язаний на узгоджених умовах передавати, а страховик – приймати на страхування вантажі.

Рахунок-фактура – документ, у якому перераховані товари й зазначена їхня вартість.

Транспортний засіб – пристрій, призначений для перевезення людей або вантажу, а також установленого на ньому спеціального обладнання чи механізмів. Охоплює автомобілі, тролейбуси, трактори, самохідні машини, мотоцикли, мопеди, велосипеди тощо.

Питання для самостійного опрацювання:

1. Яким би Ви хотіли бачити ринок автотранспортного страхування в Україні?
2. Якщо автомобіль – престиж, то договір страхування – необхідність?

Теми рефератів:

1. Оцінка сучасного стану і перспектив розвитку страхування автотранспортних засобів в Україні.
2. Необхідність та розвиток страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів в Україні.
3. Розвиток міжнародної системи «Зелена картка».

Семінар на самостійне вивчення: МОРСЬКЕ СТРАХУВАННЯ.

1. Необхідність, сутність і значення морського страхування.
2. Особливості організації морського страхування.
3. Страхування суден.
4. Страхування вантажів.
5. Страхування відповідальності судновласників.

Джерела та рекомендована література:

1. Вовчак О.Д., Завійська О.І. Страхові послуги: Навчальний посібник. Львів: Видавництво «Компакт-ЛВ», 2005. – 656с.

2. Говорушко Т. А. Страхові послуги. Підручник. – К.: Центр учбової літератури. - 2011. – 376 с.
3. Говорушко Т. А. Страхові послуги: Навч. посіб. – К.: Центр навчальної літератури, 2005, – С 150–190, 252– 308.
4. Дедиков С. В. Важный страховой институт (абандон) // Финансы. – 2005. – № 11. – С 51–55.
5. Кодекс торговельного мореплавства України від 23 травня 1995 р. № 176/96-ВР.
6. Комаха А. Приговор синоптика // Бизнес. – 2004. – № 21. – С. 50–51.
7. Морское страхование в Украине / Под. ред. В. Ю. Крука / Морское страховое бюро Украины. – Одесса: Латстар, 2001. – 276 с.
8. Ратна В. Мотор не тягне // Контракти. – 2005. – № 9. – С. 26–27.
9. Ратна В. Фондування ризиків//Контракти. – 2004. – № 30. – С. 18.
10. Страхові послуги: Підручник / С.С. Осадець, Т.М. Артюр, О.О. Гаманкова та ін. Кер. авт.кол. й наук. ред. проф. С.С. Осадець і доц.. Т.М. Артюр – К.: КНЕУ, 2007. – 464 с.
11. Таркуцяк А.О. Страхові послуги. К.-: Вид-во Європ. Ун-та, 2003.-584 с.
12. Яворська Т.В. Страхові послуги: Навч.посібник. – К.: знання, 2008. – 350 с.

Термінологічний словник:

Абандон – відмова страхувальника судна або вантажу від усіх прав власності на застрахований об'єкт на користь страховика за умови отримання від останнього усього належного страхового відшкодування.

Аварія загальна – в морському праві це збитки, понесені внаслідок розумно і доцільно проведених витрат з метою врятування судна, фрахту і вантажу, що перевозиться, від загальної для них небезпеки. Збитки, що становлять Загальну аварію, розподіляються пропорційно вартості судна, фрахту і вантажу.

Аварія часткова – ненавмисний збиток, завданий судну або вантажу, що пов'язаний з їхнім пошкодженням.

Збитки за частковою аварією несе той, хто їх зазнав або той, на кого припадає відповідальність за них.

Генеральний поліс – угода при страхуванні вантажів на певний термін, згідно з якою вважаються застрахованими усі вантажі, які страхувальник отримує або відправляє протягом визначеного у Генеральному полісі терміну.

Диспаша – розрахунок витрат, пов'язаних із Загальною аварією, який складає диспашер. Диспаша містить докладний опис причин Загальної аварії, збитків, а також розподіл їх між учасниками морського перевезення. Виконується на підставі заяви заінтересованої особи і висновку диспашера про визнання аварії загальною.

Диспашер (аджастер) – фахівець у галузі морського права, який здійснює розрахунки з розподілу витрат за Загальною аварією між судном, вантажем і фрахтом.

Сюрвейєр – експерт, агент страховика, який здійснює огляд судна, вантажів та іншого майна, що приймається на страхування. На підставі висновку сюрвейєра страховик приймає рішення про укладення договору страхування.

Фрахт – плата за перевезення судном вантажу і пасажирів.

Питання для самостійного опрацювання:

1. Проблеми страхового захисту життя і здоров'я пасажирів на внутрішньому морському транспорті в Україні.
2. Порівняльний аналіз умов страхування вантажів двох страхових компаній за вибором студента.

3. Аналіз причин, які обумовлюють той факт, що морське страхування в Україні почало розвиватися лише останнім часом.

4. Вибір страхувальником варіанта страхового покриття при страхуванні морських суден (обґрунтований коментар).

5. Організаційні та інші перешкоди розвитку морського страхування в Україні.

Теми рефератів:

1. Стан і розвиток морського страхування в Україні.

2. Роль Лондонського Ллойда в інформаційному забезпеченні світового ринку морського страхування.

3. Характеристика п'яти базових принципів морського страхування згідно з нормами британського морського права.

4. Стан і розвиток страхування вантажів в Україні.

5. Стан і розвиток страхування відповідальності судновласників і перевізників в Україні.

6. Характеристика основних видів небезпек при страхуванні морських суден.

7. Характеристика основних видів небезпек при страхуванні вантажів, що перевозяться морем.

8. Огляд основних видів страхування відповідальності судновласників.

Семінар на самостійне вивчення: АВІСТРАХУВАННЯ.

1. Необхідність, значення і особливості страхування авіаційних ризиків.

2. Авіаційний поліс Ллойда.

3. Страхування повітряних суден, умови страхування.

4. Страхування відповідальності власників повітряних суден. Умови страхування.

5. Страховий захист громадян від нещасних випадків на повітряному транспорті. Види і умови страхування.

Джерела та рекомендована література:

1. Вовчак О.Д., Завійська О.І. Страхові послуги: Навчальний посібник. Львів: Видавництво «Компакт-ЛВ», 2005. – 656 с.

2. Говорушко Т. А. Страхові послуги. Підручник. – К.: Центр учбової літератури. - 2011. – 376 с.

3. Говорушко Т. А. Страхові послуги: Навч. посіб. – К.: Центр навчальної літератури, 2005. – С 150–190, 252– 308.

4. Морозова І. І. Механізм організації перестрахування авіаційних ризиків у страхових компаніях: Автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.06.01. – К.: Націон. авіац. ун-т, 2006. – 20 с.

5. Постанова Кабінету Міністрів України "Про затвердження порядку і правил проведення обов'язкового авіаційного страхування цивільної авіації" від 12 жовтня 2002 р. № 1535.

6. Страхові послуги: Підручник / С.С. Осадець, Т.М. Артюр, О.О. Гаманкова та ін. Кер. авт.кол. й наук. ред. проф. С.С. Осадець і доц. Т.М. Артюр – К.: КНЕУ, 2007. – 464 с.

7. Таркуцяк А.О. Страхові послуги. К.-: Вид-во Європ. Ун-та, 2003.-584 с.

8. Яворська Т.В. Страхові послуги: Навч.посібник. – К.: знання, 2008. – 350 с.

Термінологічний словник:

Вартість ремонту – витрати, пов'язані з приведенням повітряного судна до стану, що існував до страхового випадку. До вартості ремонту включається: вартість деталей для заміни і матеріалів, необхідних для ліквідації пошкоджень, в цінах на день настання страхового випадку; оплату праці працівників по демонтажу, ремонту пошкодження та монтажу в цінах на день настання страхового випадку.

Персонал по обслуговуванню – спеціалісти, що виконують визначені роботи, пов'язані з перевіркою стану повітряного судна і підготовленням його до виконання запланованих операцій (завдань).

Повітряне судно – планер разом з його двигунами, а також інше штатне устаткування, встановлене на його борту згідно з комплектуючою відомістю формуляра на момент укладення договору страхування.

Політ – стан з моменту, коли повітряне судно почало рухатись вперед при зльоті або у разі спроби зльоту, часу знаходження в повітрі і до закінчення гальмування після посадки.

Повна загибель:

1. Повітряне судно повністю зруйноване чи його стан не піддається відновленню.

2. Відновлення повітряного судна економічно недоцільне.

3. Повітряне судно пропало без вісті, і про нього немає ніяких повідомлень протягом 60 діб з моменту зльоту.

Транспортні витрати – це витрати, які включають:

- транспортування повітряного судна до місця ремонту;
- транспортування працівників, деталей для заміни, необхідних матеріалів і устаткування;

- повернення повітряного судна з ремонту у найближчий аеропорт.

В усіх випадках в розрахунки включається вартість транспортування найбільш економічним способом. У випадку транспортування працівників їхня заробітна плата і утримання на шляху до місця ремонту і назад в розрахунок не включаються.

Узгоджена вартість – повна вартість повітряного судна, включаючи двигуни, прийнята за взаємною угодою страховика і страхувальника. Узгоджена вартість не може перевищувати вартості нового повітряного судна цього типу, існуючої на день укладення договору страхування.

Питання для самостійного опрацювання:

1. Стан і перспективи розвитку авіаційного страхування в Україні.

2. Міжнародне регламентування авіаційних перевезень.

3. Страхування космічних ризиків.

Теми рефератів:

1. Обов'язкове авіаційне страхування. Види, сучасний стан.

2. Основні умови страхування авіасуден (каско).

3. Страхування цивільної відповідальності власників авіатранспортних засобів.

4. Страхування вантажів, що перевозяться авіаційним транспортом.

Семінар 8. СТРАХУВАННЯ МАЙНА І ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ГРОМАДЯН.

1. Необхідність і розвиток страхування майна громадян. Види страхування.
2. Страхування будівель і домашнього майна громадян.
3. Страхування тварин, що належать громадянам.
4. Страхування відповідальності громадян. Форми та види страхування.

Джерела та рекомендована література:

1. Богута Н. Добровольно, но очень дорого // Эксперт. – 2006. – № 13. – С. 40–46.
2. Вовчак О, Д., Завійська О. І. Страхові послуги: Навч. посіб. – Л.: Компакт – ЛВ, 2005. – С. 291–324.
3. Говорушко Т. А. Страхові послуги. Підручник. – К.: Центр учбової літератури. - 2011. – 376 с.
4. Говорушко Т. А. Страхові послуги. Підручник. – К.: Центр учбової літератури. - 2011. – 376 с.
5. Говорушко Т. А. Страхові послуги: Навч. посіб. – К.: Центр навчальної літератури, 2005. – С. 309–336.
6. Дев'ять місяців одного року на ринках фінансових послуг (за матеріалами річного звіту Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України) // Україна Business. – 2004. – № 8. – С. 2–3.
7. Дедиков С. В. Франшиза // Финансы. – 2005. – № 7. – С. 47–49.
8. Закон України "Про внесення змін до Закону України "Про страхування" від 4 жовтня 2001 р. № 2745-III.
9. Кривошлик Т. Д. Страхування майна громадян // Фінанси України. – 2001. – № 11. – С. 131–136.
10. Основи практики майнового страхування на прикладі страхового ринку Швейцарії // Страхова справа. – 2003. -№ 2. – С. 38–40.
11. Основи страховой деятельности: Учебник / Отв. ред. проф. Т. А. Федорова. – М.: БЕК, 2001. – 768 с.
12. Парашак О., Лисенко Н. Огляд ринку добровільного майнового страхування в Україні // Страхова справа. – 2003. – № 2. - С. 8–11.
13. Постанова Кабінету Міністрів України "Про граничні розміри страхових тарифів з добровільного страхування майна громадян" № 1122 від 17 вересня 1996 р.
14. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку та правил проведення обов'язкового страхування цивільної відповідальності громадян України, що мають у власності чи іншому законному володінні зброю, за шкоду, яка може бути заподіяна третій особі або її майну внаслідок володіння, зберігання чи використання цієї зброї» від 29.03.2002 р. № 402 // www.rada.gov.ua
15. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 23 серпня 2005 р. № 369-р "Про схвалення Концепції розвитку страхового ринку України до 2010 року".
16. Рудых И. Взгляд на "очищенный" рынок // Эксперт. – 2005. – № 35. – С. 82–84.
17. Страхові послуги: Підручник / С.С. Осадець, Т.М. Артюр, О.О. Гаманкова та ін. Кер. авт. кол. й наук. ред. проф. С.С. Осадець і доц. Т.М. Артюр – К.: КНЕУ, 2007. – 464 с.
18. Страхування приватного майна та майна, переданого в оренду // Страхова справа. – 2003. – № 2. – С. 18–27.
19. Страхування: Підручник / Кер. авт. кол. і наук, ред. С. С. Осадець. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: КНЕУ, 2002. – С. 357–376.
20. Таркуцяк А.О. Страхові послуги. К.-: Вид-во Європ. Ун-та, 2003.-584 с.
21. Яворська Т.В. Страхові послуги: Навч. посібник. – К.: знання, 2008. – 350 с.

Термінологічний словник:

Відповідальність цивільна – один з видів юридичної відповідальності, передбачений законом або договором страхування – відповідальність фізичних і юридичних осіб, пов'язана з відшкодуванням ними шкоди (збитку), заподіяної особистості чи майну фізичної особи, а також збитку, завданого юридичній особі.

Карантин – система заходів, пов'язаних із запобіганням виникнення та розповсюдження інфекційних захворювань з вогнища епідемії й ліквідації такого вогнища.

Оціночна норма – вартість в грошових одиницях певної одиниці виміру (1 м², 1 м³, 1 пог.м) нової будівлі.

Правила ветеринарно-зоотехнічні – система науково обґрунтованих заходів по відгодівлі, утриманню та відтворенню поголів'я тварин.

Ретроспективне покриття – відповідальність страховика за помилки, допущені попередником страхувальника щодо страхування професійної відповідальності.

Питання для самостійного опрацювання:

1. Проблеми та перспективи розвитку страхування майна громадян в Україні.
2. Чи потрібне страхування відповідальності громадян – власників майна і як його організувати?
3. Ефективність проведення превентивних заходів, спрямованих на збереження майна, що належить громадянам.

Теми рефератів:

1. Стан розвитку страхування майна громадян в Україні.
2. Іноземний досвід страхування майна громадян.
3. Страхування на випадок ремонту квартир.
4. Особливості страхування майна на подвір'ї.

ПРАКТИКУМ

ОСОБОВЕ СТРАХУВАННЯ

Задача 1. Визначте розмір страхової суми та порядок її виплати, яку необхідно сплатити пасажирові залізничного транспорту, якщо під час поїздки стався страховий випадок у результаті якого:

1)пасажир тимчасово втратив працездатність на 127 днів, а потім його визнали інвалідом II групи. Пасажир мав квиток щодо свого перевезення;

2)пасажир отримав I групу інвалідності. Пасажир не мав квитка щодо свого перевезення, але користувався правом на безкоштовний проїзд відповідно до чинного законодавства.

Задача 2. У стоматологічній поліклініці під час виконання працівниками своїх професійних обов'язків, відбулися такі страхові випадки:

- смерть застрахованого працівника від захворювань, зумовлених розвитком ВІЛ-інфекції. Розмір місячної заробітної плати померлого на посаді, яку він займав до смерті – 800 грн.;

- чотири працівники були визнані інвалідами внаслідок інфікування вірусом імунодефіциту людини (два працівники – інвалідами III групи, один працівник – інвалідом II групи, один працівник – інвалідом I групи).

На підставі яких нормативно-правових документів буде здійснена виплата страхових сум? Визначіть розміри страхових виплат спадкоємцям та застрахованим працівникам.

Задача 3. Зі спортсменом збірної волейбольної команди України під час підготовки до змагання стався нещасний випадок, у результаті якого постраждалий був визнаний інвалідом III групи. Через дев'ять місяців застрахованому було встановлено інвалідність I групи. Визначіть розмір та порядок виплати страхової суми постраждалому спортсмену, якщо його місячне грошове утримання на посаді, яку він займав до нещасного випадку, складало 1250 грн. На підставі яких нормативно-правових документів надається страховий захист спортсменам вищих категорій?

Задача 4. За рахунок юридичної особи, яка утримує підрозділ сільської пожежної охорони, в обов'язковому порядку були застраховані її працівники. У результаті гасіння пожежі працівник тимчасово втратив працездатність на 69 днів, а потім цей термін було продовжено на 25 днів. Визначіть розмір та порядок страхової виплати постраждалому, якщо його місячна заробітна платана останній посаді, яку він займав – 600 грн. На підставі яких нормативно-правових документів надається страховий захист працівникам сільської пожежної охорони?

Задача 5. Унаслідок нещасного випадку, що відбувся на транспортному засобі, постраждали 12 пасажирів. Документально підтверджено, що 3 особи загинули, 2 особи отримали I групу інвалідності, 4 особи-II групу інвалідності, 1 особа-III групу інвалідності, 1 особа тимчасово втратила працездатність на 50 днів, 1 особа тимчасово втратила працездатність на 15днів. Визначіть розмір страхової суми, що отримають спадкоємці та кожний з потерпілих згідно з чинними нормативно-правовими документами.

Задача 6. Унаслідок інфікування вірусом імунодефіциту людини під час виконання службових обов'язків, лікар-хірург тимчасово втратив працездатність на 45 днів. Пізніше за наслідками цієї ж страхової події його було визнано інвалідом III

групи, а згодом - інвалідом I групи. Визначіть розмір та порядок виплати страхової суми постраждалому згідно з чинним законодавством.

Задача 7. Після оголошення посадки у транспортному засобі з пасажиром, який мав квиток, стався страховий випадок, що обумовлює відповідальність страхової компанії згідно з обов'язковим особовим страхуванням пасажирів від нещасних випадків на транспорті. У результаті цього пасажир тимчасово втратив працездатність на 265 днів, а потім йому було встановлено I групу інвалідності. Визначіть розмір страхової суми, що буде виплачена застрахованому. Порядок її виплати.

Задача 8. Лікар та фельдшер ветеринарної медицини застраховані за договором обов'язкового страхування. При здійсненні профілактичних робіт під час виконання службових обов'язків стався страховий випадок, що призвів до таких наслідків:

- лікар був визнаний інвалідом I групи;
- фельдшеру встановлена інвалідність III груп и. Визначіть розмір страхового платежу та страхових виплат постраждалим, якщо їх місячна заробітна плата (на останній посаді, яку вони займали), відповідно складала 750 грн. та 570 грн.

Завдання 9. Підприємство «Охорона», що утримує підрозділи відомчої та сільської пожежної охорони, застраховало б в обов'язковому порядку життя та здоров'я працівників під час виконання ними своїх службових обов'язків. На другому місяці дії договору страхування під час ліквідації наслідків аварії застрахований працівник зазнав тілесних ушкоджень, в результаті його було визнано інвалідом I групи. Через п'ять місяців після настання страхового випадку він помер.

Дайте відповіді на такі запитання:

1) який розмір страхового платежу сплатило підприємство «Охорона» за застраховану особу, якщо місячна заробітна плата на останній посаді, яку він займав до смерті – 800 грн.?

2) яку суму страхової виплати отримає потерпіла особа та її спадкоємці за наслідками страхового випадку?

3) які документи подаються до страхової компанії для отримання страхової виплати?

4) в яких випадках страховик має право відмовити у виплаті страхової суми?

Завдання 10. У лікувально-профілактичній установі внаслідок інфікування вірусом імунодефіциту людини під час виконання службових обов'язків один працівник був інфікований вірусом, а інший – тимчасово втратив працездатність унаслідок інфікування на 50 днів.

Дайте відповіді на такі запитання:

1) чи підпадають медичні працівники під обов'язкове страхування?

2) які суми виплати повинні отримати працівники?

3) на підставі яких документів здійснюються виплати страхових сум застрахованим працівникам?

4) яку суму страхової виплати отримає застрахований працівник, якщо через три місяці після інфікування вірусом імунодефіциту людини його визнали інвалідом I групи?

Завдання 11. Під час участі в змаганнях загинув один зі спортсменів збірної команди України. Документально підтверджено, що річне грошове утримання застрахованого на останній посаді складала 17000 грн. Договір страхування укладено в обов'язковій формі.

Дайте відповіді на такі запитання:

1) яку суму страхової виплати отримають спадкоємці загиблого?

2) який порядок виплати страхової суми та в яких випадках страховик може

відмовити у страховій виплаті?

3) які документи подаються до страхової компанії для отримання страхової виплати?

МАЙНОВЕ СТРАХУВАННЯ

Задача 12. За оцінною нормою типової будівлі 6 тис. грн. за м³ визначена вартість рубленого будинку площею 100 м³. У будинку порівняно із типовою будівлею є такі відхилення: рублені стіни обшиті дошками (надбавка 2%), замість стрічкового фундаменту встановлені бутові стовпи (знижка 20%), замість шиферної покрівлі зроблена м'яка покрівля (знижка 5%). Знос будинку складає 20%. Визначіть:

1) величину страхового внеску, якщо тарифна ставка складає 3%;

3) розмір страхового відшкодування у випадку повного знищення будівлі (за умови повного страхування будівлі).

Розв'язок.

Розрахуємо:

1) фактичну оцінку будівлі: $(6000 \times 100) \times (1 + 0,02 - 0,2 - 0,05 - 0,2) = 342 \text{ тис. грн.}$

2) величину страхового внеску: $342000 \times 0,03 = 10260 \text{ грн.}$

3) страхове відшкодування складатиме 342000 грн.

Кількість і вартість майна, наявного на момент страхового випадку, визначається за даними бухгалтерського обліку і звітності та на підставі первинних документів про надходження і видатки інвентаризаційних залишків невикористаних матеріалів.

Збиток і страхове відшкодування на торговельних підприємствах визначається так:

1) вартість товару на момент страхового випадку = вартості товарів, що обраховуються за даними обліку на перше число поточного місяця + надходження товарів за період з першого числа до моменту страхового випадку – розмір зданої та незданої виручки в банк - природній збиток за цей період;

2) вартість знищеного та уцінка пошкодженого майна - вартості майна, яке знаходилося на момент страхового випадку - вартість майна, що залишилося після страхового випадку;

3) збиток = вартості знищеного та уцінки пошкодженого майна - торговельні надбавки + витрати обігу + витрати на рятування та приведення майна в належний стан;

4) торговельні надбавки = $(\text{вартість знищеного та уцінка пошкодженого майна} \times \text{рівень надбавок у \%}) : (100 + \text{рівень торговельних надбавок у \%})$;

5) витрати обігу - $(\text{вартість знищеного та уцінка пошкодженого майна} \times \text{відсоток витрат обігу}) : 100$;

б) сума страхового відшкодування = збиток \times частку страхової суми у фактичній вартості товарів на момент укладання договору страхування.

Задача 13. На торговому підприємстві споживчої кооперації 20 червня сталася пожежа, в результаті якої було врятовано товарів на суму 5100 тис. грн. При цьому на 1 червня на підприємстві знаходилося товарів на суму 89540 тис. грн., а протягом 1–20 червня надійшли ще товари на суму 7490 тис. грн. Сума зданої та незданої виручки в банк складає відповідно 5020 тис. грн. та 4 тис. грн. Визначіть суму страхового відшкодування, якщо природній збиток 4,5 тис. грн., витрати обігу - 8%, торгова надбавка - 25%, витрати на рятування та приведення майна в належний стан - 6 тис. грн., страхова сума складає 70% від фактичної вартості варів на момент укладання договору страхування.

Розв'язок.

Розрахуємо:

1) вартість товару в торговому підприємстві на момент пожежі:

$$89540000 + 7490000 - 5020000 - 4000 - 4500 = 920015001 \text{ грн.};$$

2) вартість знищеного та уцінки пошкодженого майна:

$$92001500 - 5100000 = 86901500 \text{ грн.};$$

3) збиток:

$$86901500 + 6000 - (86901500 \times 25 : 100 + 25) + (86901500 \times 10 : 100) = 78217350$$

грн.;

4) величину страхового відшкодування:

$$78217350 \times 70\% = 54752145 \text{ грн.}$$

Задача 14. Сільськогосподарське підприємство «Барвінок» застрахувало врожаю пшениці. У поточному році підприємство недоотримало врожай і страхова компанія зобов'язана відшкодувати 80% збитків. Середня врожайність за п'ять попередніх років - 30 ц з 1 га, площа посіву - 370 га, а фактична врожайність пшениці - 20 ц/га. Закупівельна ціна пшениці за 1 ц становить 60 грн. Визначіть розмір страхового відшкодування, яке повинно отримати сільськогосподарське підприємство.

Розв'язок.

Розрахуємо:

1) розмір збитку:

$$(30 - 20) \times 370 \times 60 = 222000 \text{ грн.};$$

2) суму страхового відшкодування:

$$222000 \times 80\% = 177600 \text{ грн.}$$

Задача 15. Громадянин уклав договір на страхування 6 нутрій на загальну страхову суму 180 грн., вартість однієї нутрії становила 30 грн. Після вступу договору в законну силу громадянин закупив ще 2 нутрії. У результаті настання страхового випадку 3 нутрії загинуло. Визначіть розмір страхового відшкодування, яке має бути виплачене страхувальнику.

Розв'язок.

Розрахуємо:

1) страхову вартість однієї нутрії:

$$180 : 8 = 22,5 \text{ грн.};$$

2) суму страхового відшкодування:

$$22,5 \times 3 = 67,5 \text{ грн.}$$

Задача 16. Автомобіль застрахований на суму 16 тис. грн., фактична вартість його становить 24 тис. грн. Ставка страхового тарифу - 3,1%, безумовна франшиза - 5%. Визначіть суму страхового відшкодування за системою пропорційної відповідальності та першого ризику, якщо фактичний збиток з настанням страхового випадку склав 7400 грн.

Розв'язок.

Розрахуємо:

1) величину безумовної франшизи:

$$16000 \times 5\% = 800 \text{ грн.}$$

2) суму страхового відшкодування за системою пропорційної відповідальності:

$$(16000 : 24000) \times (7400 - 800) = 4422 \text{ грн.}$$

3) суму страхового відшкодування за системою першого ризику:

$$7400 - 800 = 6600 \text{ грн.}$$

Задача 17. Громадянин уклав договір охорони квартири за допомогою засобів сигналізації на суму 10 тис. грн. та договір страхування домашнього майна на суму 100 тис. грн. В період дії обох договорів відбулася крадіжка, з квартири було викрадено майна на загальну суму 105 тис. грн., разом із ювелірними виробами вартістю 5 тис. грн. На основі переліку викраденого майна, складеного страхувальником та підтвердженого органами міліції, страхова компанія обчислила збиток у розмірі 90 тис. грн. Визначіть розмір страхового відшкодування, який отримає громадянин.

Розв'язок.

Розраховуємо:

1) органи внутрішніх справ згідно з договором про охорону квартири виплатять 10 тис. грн. За крадіжку ювелірних виробів страховик відповідальності не несе, тому що вони не були застраховані за спеціальним договором;

2) страхове відшкодування:

$$90 - (10 - 5) = 75 \text{ тис. грн.}$$

Задача 18. Громадянин уклав договір страхування холодильника. У результаті вибуху його було знищено. Вартість нового холодильника - 7500 грн. Знос на день страхового випадку становив 10%. Визначіть суму страхового відшкодування, яку отримає страхувальник.

Розв'язок.

Розраховуємо:

1) дійсну вартість холодильника з урахуванням зносу:

$$7500 - (7500 \times 10\%) = 6750 \text{ грн.};$$

2) страхове відшкодування: 6750 грн.

Задача 19. Громадянин уклав із страховою компанією договір страхування килимового покриття вартістю 3500 грн. У результаті страхового випадку його було пошкоджене. Знос покриття на день пошкодження - 5%, а його знецінення внаслідок страхового випадку - 30% його дійсної вартості. Визначіть суму страхового відшкодування, яку отримає страхувальник.

Розв'язок.

Розраховуємо:

1) дійсну вартість килимового покриття з врахуванням зносу:

$$3500 - (3500 \times 5\%) = 3325 \text{ грн.};$$

2) суму збитку з врахуванням знецінення:

$$3325 - (3325 \times 30\%) = 2327,5 \text{ грн.}$$

3) страхове відшкодування: 2327,5 грн.

Задача 20. Громадянин уклав із страховою компанією договір страхування телевізора вартість якого в новому стані 1000 грн. Знос на день страхового випадку 15%. Вартість ремонту телевізора - 260 грн. Визначіть суму страхового відшкодування, яку отримає страхувальник.

Розв'язок.

Розраховуємо суму страхового відшкодування:

$$260 - (260 \times 15\%) = 221 \text{ грн.}$$

Деякі страхові компанії можуть визначати суму збитку без урахування суми зносу.

Задача 21. Підприємство отримало від банку кредит на суму 20 млн. грн. строком на 4 місяці. Під кінець терміну страхування клієнт не повернув в банк борг та відсотки за користування кредитом. Плата за кредит становить 60% річних. Визначіть страхове

відшкодування, якщо банк уклав зі страховою компанією договір страхування ризику непогашення кредиту і відповідальність страховика становить 70%.

Задача 22. Підприємство роздрібною торгівлі уклало зі страховою компанією договір добровільного страхування в якому зазначено, що окремі приміщення та товари в них застраховані в розмірі 80%. В результаті страхового випадку застраховані приміщення були пошкоджені, разом з товарами, що знаходилися в них. Втрати на відновлення приміщень складають 120 тис. грн., збиток від загибелі та пошкодження товарів - 42 тис. грн. Крім того, витрати на рятування застрахованого майна та приведення його в належний стан після страхового випадку склали 6 тис. грн. За складання кошторису страхувальник заплатив 1210 грн. Визначіть розмір страхового відшкодування, якщо безумовна франшиза становить 10 тис. грн.

Задача 23. У результаті пожежі згорів цех готової продукції. Після пожежі залишився фундамент, вартість якого складає 30% вартості споруди. Балансова вартість цеху - 8 млн. грн., строк експлуатації - 8 років. Витрати, пов'язані з приведенням майна в належний стан - 18 тис. грн. Діюча норма амортизації - 2,5%. Визначіть суму страхового відшкодування, якщо майно застраховане за системою пропорційної відповідальності, а страхова сума складає 3 млн. грн.

Задача 24. Матеріальні активи підприємства застраховані страховою компанією за системою пропорційної відповідальності на суму 1008 тис. грн. (страхова оцінка майна 1120 тис. грн.). Після вступу договору в законну силу підприємство закупило ще майна на суму 500 тис. грн. Визначіть відсоток страхування та розмір страхового відшкодування в кожному з випадків:

- 1)страхувальник збільшив страхову суму на 300 тис. грн.;
- 2)страхувальник збільшив страхову суму на 500 тис. грн.;
- 3)страхувальник не збільшував страхової суми.

Задача 25. Автомобіль вартістю 16 млн. грн. застрахований удвох страхових компаніях від одного і того ж самого ризику: у страховій компанії «А» - на страхову суму 10 млн. грн., а у страховій компанії «Б» – на страхову суму 12 млн. грн. У результаті загальна страхова сума складає 22 млн. грн. Збиток з настанням страхового випадку складає 8 млн. грн. Визначіть суму страхового відшкодування, яку виплатять страхова компанія «А» і страхова компанія «Б» та загальну суму виплати за страховим випадком.

Задача 26. Зі страховою компанією укладено договір страхування майна промислового підприємства. Дійсна вартість майна на момент укладання договору страхування дорівнювала 18млн.грн. Плата за страхування склали 235 тис. грн. за страховим тарифом – 2,3%. Збиток у результаті настання страхового випадку – 13млн грн. Визначіть суму страхового відшкодування за системою пропорційної відповідальності, якщо в договорі зазначено безумовну франшизу в розмірі 15%.

Задача 27. Визначіть ризикову нетто-ставку на майнове страхування, якщо було застраховано 1200 об'єктів, а сталося 27 страхових випадків. У 10 випадках виплачено страхове відшкодування у розмірі 70% від страхової суми, у 12 - 50%, у 5 -15%. Страхова сума для кожного об'єкту становила 10000 грн.

Задача 28. Дійсна першопочаткова вартість автомобіля становить 500 тис. грн., знос на момент укладання договору страхування – 16%. У результаті страхового випадку автомобіль знищено. Вартість деталей, придатних для подальшого використання, із врахуванням зносу 16800 грн., витрати на приведення майна в належний стан - 5350 грн. Визначіть розмір страхового відшкодування, якщо межа відповідальності страховика становить 70% та безумовна франшиза - 2%.

Задача 29. Вартість майна торгового підприємства складає 85 млн. грн., страхова сума - 63 млн. грн. Збиток при настанні страхового випадку 58 млн. грн. Визначіть суму страхового відшкодування за системами першого ризику та пропорційної відповідальності, якщо безумовна франшиза складає 15%.

Задача 30. За оцінною нормою типової будівлі 5000 грн. за м² визначена вартість рубленого будинку площею 150 м². У будинку наявні такі відхилення порівняно з типовою будівлею: рублені стіни обшиті дошками (надбавка 3 %), замість стрічкового фундаменту встановлені бугові стовпи (знижка 10%), замість шиферної покрівлі зроблена м'яка покрівля (знижка 7%). Знос будинку складає 15%. Визначіть:

- 1) фактичну страхову оцінку будівлі;
- 2) величину страхового внеску, якщо тарифна ставка складає – 2%;
- 3) розмір страхового відшкодування у випадку повного знищення будівлі (за умови повного страхування будівлі).

Задача 31. Ціна автомобіля - 200 тис. грн., знос на момент укладання договору страхування-15%. У результаті ДТП автомобіль було знищено. Вартість деталей, які вдалося врятувати – 25 тис. грн., а витрати на приведення їх до належного стану – 2 тис. грн. Визначіть розмір страхового відшкодування, якщо автомобіль застрахований на 100%.

Задача 32. Визначіть розмір страхового відшкодування, якщо домашнє майно було застраховане на повну вартість, у випадках:

- 1) у результаті пожежі знищений холодильник, знос якого на день страхового випадку становив 20%. Вартість нового аналогічного холодильника – 2500 грн.;
- 2) у результаті протиправних дій третіх осіб пошкоджено телевізор, знос якого на день настання страхового випадку складає 10%. Вартість ремонту дорівнює 500 грн., а вартість нового аналогічного телевізора – 4000 грн.

Задача 33. Укладаючи договір страхування майна, страхувальник зазначив оцінку майна в сумі 120 тис. грн., а страхове забезпечення – 75%. Після настання страхового випадку було встановлено, що вартість майна страхувальника на день підписання договору становила 140 тис. грн. Визначіть розмір фактичного страхового забезпечення та страхового відшкодування, якщо майно повністю згоріло.

Задача 34. Страхова компанія уклала з громадянином договір страхування майна на страхову суму 30 тис. грн. (страхова оцінка майна 170 тис. грн.). Одночасно діяв договір охорони квартири за допомогою засобів сигналізації на суму 100 тис. грн. З настанням страхового випадку із квартири було викрадено майна на суму 190 тис. грн. У договорі страхування зазначалося, що майно застраховане за системою пропорційної відповідальності, а розмір безумовної франшизи дорівнює 10%. Визначіть розмір страхового відшкодування, якщо до суми викраденого майна входить вартість ювелірних виробів на суму 20 тис. грн. од., які не були застраховані за особливим договором.

Задача 35. У результаті ДТП знищено легковий автомобіль вартістю 25000 грн. Знос на день укладання договору страхування - 28%. Від автомобіля залишилися деталі, придатні для подальшого їх використання, на суму 5515 грн., а з урахуванням їх знецінення – 2795 грн. На відновлення зазначених деталей було витрачено 257 грн. Визначіть суму страхового відшкодування, якщо:

- 1) автомобіль був застрахований у повному обсязі;
- 2) автомобіль був застрахований на 15000 грн.

СТРАХУВАННЯ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ

Задача 36. Страховик уклав із банком договір добровільного страхування ризику непогашення кредиту. Позичальник вчасно не погасив заборгованість за кредитом. Визначіть суму страхових платежів і розмір страхового відшкодування, якщо відомі такі дані: сума кредиту - 300 тис. грн., строк користування - 8 місяців, відсотки за кредит – 20% річних, встановлена тарифна ставка - 3%. Враховуючи стійкий фінансовий стан позичальника, було прийнято рішення страховиком про застосування понижуючого коефіцієнту 0,7. Межа відповідальності страховика становить 67%.

Розв'язок.

Розрачуємо:

1) страхову суму:

$$300 + (300 \times 8/12 \times 0,2) \times 0,67 = 227,8 \text{ тис. грн.};$$

2) величину страхового платежу: $227,8 \times 0,03 \times 0,7 = 4,784 \text{ тис. грн.};$

3) сума страхового відшкодування складе 227,8 тис. грн.

Задача 37. Договором добровільного страхування цивільної відповідальності автовласника встановлено ліміт на один страховий випадок у розмірі 7000 грн. У результаті страхового випадку нанесена шкода 3 особам: першій – на суму 3500 грн., другій – на суму 2000 грн., третій – на суму 6000 грн. Визначіть розмір виплат кожній постраждалій особі.

Розв'язок.

Розрачуємо розмір страхових виплат:

- першому постраждалому:

$$7000 \times (3500 / (3500+2000+6000)) = 2131 \text{ грн.}$$

- другому постраждалому:

$$7000 \times \frac{2000}{3500+2000+6000} = 1217 \text{ грн}$$

• третьому постраждалому:

$$7000 \times (6000 / (3500+2000+6000)) = 3652 \text{ грн.}$$

2) ліміт відповідальності на один страховий випадок і на одну постраждалу особу.

Задача 38. У договорі добровільного страхування цивільної відповідальності автовласника визначено ліміт відповідальності страховика на один страховий випадок 5000 грн., а ліміт відповідальності за вимогами кожного з потерпілих – 2500 грн. У результаті страхового випадку нанесено тілесні ушкодження трьом особам: першій - на суму 2600 грн., другій - на суму 500 грн., третій – на суму 1000 грн. Визначіть розмір виплат кожній постраждалій особі.

Розв'язок.

Розрачуємо розмір страхових виплат:

• першому постраждалому – 2500 грн.;

• другому постраждалому – 500 грн.;

• третьому постраждалому – 1000 грн.;

3) ліміт відповідальності на один страховий випадок і на весь строк договору.

Задача 39. Умовами договору добровільного страхування цивільної відповідальності встановлено ліміт відповідальності на один страховий випадок 5000 грн. та ліміт відповідальності на весь строк дії договору – 10000 грн. У період дії договору сталося три страхові випадки: збиток за першим склав 6000 грн., а сума страхової виплати склала 5000 грн.; збиток за другим – 3000 грн., який був сплачений у

повному обсязі; збиток за третім – 5000 грн. Визначіть розмір страхової виплати за третім страховим випадком.

Розв'язок.

Розмір страхової виплати за третім страховим випадком складе лише 2000 грн., тобто в межах ліміту, який залишився після виплат за двома попередніми страховими випадками ($10000 - 5000 - 3000 = 2000$).

Розмір страхового відшкодування при страхуванні професійної відповідальності, здебільшого, дорівнює збитку + витрати, що здійснені пред'явником претензій + витрати, що здійснені лікарем, нотаріусом та іншими особами, відповідальність яких підлягає страхуванню. Договором страхування може передбачатися франшиза.

Задача 40. У договорі страхування професійної відповідальності лікаря передбачена страхова сума 10 тис. грн., умовна франшиза - 1,5 тис. грн. У результаті помилки, здійсненої при виконанні службових обов'язків, завдано шкоди клієнту розміром 5 тис. грн. Крім того, витрати постраждалої особи склали 1,5 тис. грн., а витрати, здійснені лікарем без згоди страховика – 0,8 тис. грн. Визначіть розмір страхового відшкодування.

Розв'язок.

Розрахуємо:

1) розмір збитку: $5000 + 1500 + 800 = 7300$ грн.;

2) страхове відшкодування постраждалому клієнту виплачується страховиком у розмірі 7300 грн.

Здійснення обов'язкових видів страхування відповідальності регламентується відповідними нормативно-правовими документами. Наприклад, постанова Кабінету Міністрів України від 12 жовтня 2002 р. № 1535 «Про затвердження Порядку і правил проведення обов'язкового авіаційного страхування цивільної авіації» зобов'язує всіх повітряних перевізників укладати договори страхування відповідальності, зокрема перед пасажирями. У ній передбачені такі мінімальні ліміти відповідальності страховиків під час виконання польотів у межах України:

- за шкоду, заподіяну життю і здоров'ю пасажирів, - у сумі, еквівалентної 20 тис. доларів США за офіційним обмінним курсом НБУ, за кожне пасажирське крісло;
- за втрату або шкоду, заподіяну багажу, пошти або вантажу, - суми, еквівалентної 20 долларам США за офіційним обмінним курсом НБУ, за кожен кілограм ваги;
- за речі, що знаходяться у пасажиря, - суми, еквівалентної 400 долларам США за офіційним обмінним курсом НБУ.

Задача 41. В авіакатастрофі загинуло 52 пасажиря, 6 членів екіпажу, втрачено 250 кілограмів вантажу та речі, що знаходилися при пасажирях. Повітряне судно здійснювало польоти в межах України. Визначіть суму страхових виплат спадкоємцям за наслідками страхового випадку.

Розв'язок:

1) страхові виплати спадкоємцям пасажирів:

$52 \times 20000 = 1040000$ дол. США або $1040000 \times 5,2 = 5408000$ грн. (якщо офіційний обмінний курс НБУ становить 5,2 грн. за 1 долар США);

2) страхові виплати спадкоємцям членів екіпажу: $5 \times 100000 = 500000$ грн.;

3) страхові виплати за втрачений багаж:

$250 \times 20 = 5000$ дол. США або $5000 \times 5,2 = 26000$ грн.;

4) страхові виплати за втрачені особисті речі пасажирів:

$52 \times 400 = 20800$ дол. США або $20800 \times 5,2 = 108160$ грн.

Отже, сума загальної страхової виплати за наслідками страхового випадку складе: $5408000 + 500000 + 26000 + 108160 = 6042160$ грн.

ЗАДАЧІ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО РОЗВ'ЯЗАННЯ

Задача 1. Підприємство отримало від банку кредит на суму 20 млн. грн. строком на 4 місяці. Після закінчення терміну страхування страхувальник не повернув банку борг та відсотки за користування кредитом. Плата за кредит становить 60% річних. Визначіть розмір страхового відшкодування, якщо банк уклав зі страховою компанією договір страхування ризику непогашення кредиту і відповідальність страховика становить 70%.

Задача 2. Позичальник отримав кредит в сумі 40 млн. грн. строком на рік. Проценти за кредит складають 40% річних. Межа відповідальності страховика-90%. Тарифна ставка - 3,5%. Визначіть суму страхових платежів та страхового відшкодування, що отримає страхувальник в разі неповернення суми боргу.

Задача 3. Пенсіонер – громадянин України, який особисто керує транспортним засобом з робочим об'ємом двигуна до 1600 кубічних сантиметрів, уклав зі страховою компанією договір обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності. Пенсіонер, який використовує автомобіль у м. Київ, має водійський стаж більше 10 років. Корируючі коефіцієнти зазначені у максимально можливому розмірі. Страхувальник вперше звернувся до страхової компанії і уклав договір страхування строком на 1 рік. Визначіть розмір страхового платежу, який повинен сплатити страхувальник, якщо в договорі страхування зазначена лише одна особа, яка має право керування транспортним засобом.

Задача 4. Громадянин Фесенко Н.А. уклав договір обов'язкового страхування відповідальності власника собаки. Під час участі у собачих боях собаці заподіяна шкода іншим собакою. Крім цього, собака, яка належить громадянину Фесенко Н.А., у результаті непередбачуваної поведінки нанесла шкоду третій особі, а саме:

- третя особа була визнана непрацездатною протягом 150 днів;
- знищене майно цієї ж особи на суму 7850 грн.

За рішенням суду встановлено, що розмір моральної шкоди, заподіяної внаслідок непередбачуваної поведінки собаки, становить 10 тис. грн. Визначіть розмір страхових платежів за укладеним договором страхування та суму страхових виплат.

Задача 5. Торговельне підприємство «Хвиля», отримавши в банку кредит на суму 50 тис. грн. під 25% річних на 10 місяців, застрахувало свою відповідальність перед банком у страховика. Межа відповідальності страховика – 65%, тарифна ставка– 3,2%. Після закінченні строку кредитування підприємство не повернуло банку суму боргу. Визначіть розмір страхового платежу та суму страхової виплати.

Задача 6. Юридичною особою, яка здійснює підприємницьку діяльність, укладено договір обов'язкового страхування відповідальності власників транспортних засобів. Договір страхування укладено на 6 місяців щодо експлуатації автобуса з кількістю місць для сидіння 18 чоловік. Автобус може використовуватися однією з осіб:

- Петренко О.Л. – водійський стаж 9 років;
- Черненко Г.А. – водійський стаж 6 років;
- Ковдій А. Б. – водійський стаж 3 роки;
- Баталов Б.С. – водійський стаж 1 рік.

У договорі страхування зазначено, що:

- автомобіль використовується у населеному пункті з населенням менше 90

тисяч чоловік;

- наприкінці попереднього року було доведено причетність страхувальника до страхового шахрайства;
- на початок дії договору страхування страхувальник був віднесений до 10 класу.

Визначіть:

- 1) розмір страхового платежу, який повинен сплатити страхувальник, якщо коригуючі коефіцієнти визначено у мінімальних розмірах;
- 2) розмір страхового платежу у разі укладення договору страхування на наступні 6 місяців, якщо протягом дії попереднього відбулося 2 страхові випадки з вини страхувальника. Решта умов залишаються незмінними.

Задача 7. Громадянин України має у власності два види зброї, цивільна відповідальність за володіння якої підлягає обов'язковому страхуванню відповідно до чинного законодавства України. У результаті настання страхового випадку заподіяна шкода третій особі та її майну, а саме:

- потерпілій особі встановлено II групу інвалідності;
- повністю знищене її майно балансовою вартістю 12150 грн. Визначіть:

- 1) розмір страхових платежів, якщо громадянин уклав договір страхування строком на два роки;
- 2) суму страхових виплат за наслідками настання страхового випадку.

Задача 8. За укладеним договором добровільного страхування цивільної відповідальності передбачено ліміт відповідальності на один страховий випадок в розмірі 7 тис. грн. і ліміт відповідальності на весь строк договору 18 тис. грн. У період дії договору відбулося чотири страхові випадки:

- збиток за першим склав 8 тис. грн.;
- збиток за другим – 6 тис. грн.;
- збиток за третім – 3 тис. грн.;
- збиток за четвертим – 9,5 тис. грн.

Визначіть суму страхової виплати за кожним страховим випадком.

Задача 9. У договорі добровільного страхування цивільної відповідальності передбачено ліміт на один страховий випадок в розмірі 10 тис. грн. У результаті страхового випадку постраждало 3 особи. Шкода, нанесена першій особі в сумі 3 тис. грн., другій - в сумі 4,5 тис. грн., третій – в сумі 5,1 тис. грн. Визначіть суму виплат кожній постраждалій особі, якщо ліміт відповідальності за вимогами кожного потерпілого – 5 тис. грн.

Задача 10. Страхувальник – дієздатний громадянин Петренко О.І. уклав договір обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності, який має автомобіль з об'ємом двигуна 2000 кубічних сантиметрів. Договір страхування укладено на 7 місяців і в ньому зазначені також ще два члени сім'ї, які мають право керувати транспортним засобом. Водійський стаж громадянина Петренка О.І. складає 11 років, його дружини – 4 роки та сина – 2 роки. Автомобіль переважно використовується у місті з населенням 600 тисяч чоловік. Визначіть:

- 1) розмір страхового платежу, якщо на момент укладання договору страхування страхувальник відносився до 9 класу. Коригуючі коефіцієнти визначено у максимально можливому розмірі;
- 2) клас, до якого буде віднесений страхувальник після закінчення дії договору страхування, якщо через 3 місяці після набуття чинності стався страховий випадок.

Задача 11. У результаті настання страхового випадку на пожежовибухонебезпечному об'єкті нанесена шкода життю, здоров'ю та майну третіх осіб, а саме:

- одній особі встановлено інвалідність I групи, а збиток її майну склав 12,5 тис. грн.;
- другій особі встановлено інвалідність III групи, а збиток її майну – 8,25 тис. грн.;
- третій особі встановлено інвалідність II групи, а збиток її майну-15,1 грн.;
- п'ять осіб втратили працездатність на 27 днів.

Визначіть:

1) розмір страхових платежів, якщо пожежовибухонебезпечний об'єкт віднесено до 3 категорії небезпеки, а тарифну ставку визначено у максимальній величині та договір обов'язкового страхування укладений строком на 1 рік;

2) суму страхових виплат за наслідками настання страхового випадку.

Задача 12. Власник автомобіля уклав договір добровільного страхування цивільної відповідальності. У результаті дорожньо-транспортної пригоди нанесена шкода пішоходам: першому на суму 3,5 тис. грн., другому - на 5,5 тис. грн. Визначіть розмір виплат страховиком кожному постраждалому пішоходу, якщо:

1) встановлено ліміт відповідальності на один страховий випадок у розмірі 5 тис. грн.;

2) встановлено ліміт відповідальності на один страховий випадок у розмірі 5 тис. грн., а на кожного постраждалого - 2,5 тис. грн.

Задача 13. Підприємство «Місяць» уклало зі страховою компанією договір страхування відповідальності власників собак за шкоду, яка може бути заподіяна третім особам. Строк дії договору страхування - 1 рік. Юридична особа на законних підставах є власником двох собак та утримує їх не для виконання службових обов'язків. У результаті настання страхового випадку спричинена шкода життю, здоров'ю та майну третіх осіб, а саме:

- одна особа померла;
- другій надано III групу інвалідності. При цьому було пошкоджено майно особи, балансова вартість якого 12 тис. грн., а витрати на його відновлення склали 3,75 тис. грн.

Визначіть розмір страхових платежів підприємства «Місяць» та суму страхових виплат за укладеним договором страхування.

ТЕСТОВІ ПИТАННЯ

1. Страхова послуга:

- а) належить до складу фінансових послуг;
- б) не належить до складу фінансових послуг, має специфічний статус;
- в) має чітке законодавче визначення у вітчизняному законодавстві;
- г) не має чіткого законодавчого визначення у вітчизняному законодавстві.

2. Страхова послуга за своєю економічною сутністю є:

- а) страховою виплатою;
- б) страховим полісом;
- в) зобов'язанням страховика з надання страхового захисту.

3. Відповідно до класифікатора ГАТС, до складу страхових послуг належать:

- а) послуги з проведення прямого страхування;
- б) послуги страхових посередників;
- в) послуги з перестраховання та ретроцесії;
- г) актуарні послуги;
- д) послуги щодо оцінки ризиків і врегулювання збитків;
- є) послуги з управління коштами страхових резервів.

4. Ціна страхової послуги формується на основі:

- а) тільки мінової вартості страхової послуги;
- б) тільки споживчої вартості страхової послуги;
- в) споживчої та мінової вартості страхової послуги.

5. Страхові тарифи з обов'язкових видів страхування встановлюються:

- а) Законом України «Про страхування»;
- б) відповідними Постановами Кабінету Міністрів України щодо проведення конкретних видів обов'язкового страхування;
- в) страховою організацією;
- г) Національною комісією, що здійснює регулювання у сфері ринків фінансових послуг.

6. Для здійснення діяльності страхового брокера в Україні потрібно:

- а) пройти реєстрацію у Національній комісії, що здійснює регулювання у сфері ринків фінансових послуг;
- б) отримати ліцензію;
- в) застрахувати свою відповідальність;
- г) зареєструватись як суб'єкт підприємницької діяльності.

7. Відповідно до законодавства України, страховий брокер здійснює посередницьку діяльність у сфері страхування:

- а) від імені страхувальника;
- б) від імені страховика;
- в) від свого імені.

8. Практичний андерайтинг вирішує чотири основні завдання:

- а) підготовка документів для отримання ліцензії на право здійснювати певний вид страхування;
- б) оцінка ризику, запропонованого на страхування;
- в) залучення страхувальників у певному виді страхування;
- г) отримання страхової премії від застрахованого;
- д) визначення розміру страхової премії конкретного страхувальника;

- є) визначення строків, умов договору та обсягів страхового покриття;
- ж) прийняття ризику на страхування або відмова в страхуванні.

9. Аквізиція – це:

- а) оцінка страхових ризиків;
- б) визначення розмірів та причин страхових збитків;
- в) процес розрахунку страхових тарифів;
- г) процес укладання та поновлення договорів страхування.

10. Дію договору страхування може припинити:

- а) Наглядовий орган у сфері страхування;
- б) страховик;
- в) страхувальник;
- г) страховий брокер;
- д) аварійний комісар;
- є) судові органи;
- е) Ліга страхових організацій.

11. Страхова угода містить такі 4 етапи:

- а) підписання договору страхування;
- б) врегулювання претензій страхувальника;
- в) суброгація;
- г) андеррайтинг;
- д) актуарні розрахунки;
- є) подання заяви про страхування.

12. Психологічна небезпека в страхуванні полягає у тому, що:

- а) андеррайтер неправильно визначить страхову премію за певним об'єктом страхування й повинен буде відшкодувати страховій компанії завдані збитки;
- б) страхувальник втратить обережність у поводженні із застрахованим об'єктом;
- в) страхувальник – шахрай;
- г) страховики-конкуренти намагатимуться створювати негативний імідж страховика, якщо він відкриє філію на їх території.

13. Які пільги за відсутності страхових випадків можуть отримати постійні клієнти страхової компанії при страхуванні свого майна:

- а) знижка зі страхового тарифу;
- б) нарахування відсотків на страхові внески;
- в) збільшення страхової суми;
- г) місячний пільговий термін для укладання нового договору.

14. Страхувальник при страхуванні майна може отримати знижку зі страхового тарифу у таких випадках:

- а) якщо договір страхування має франшизу;
- б) якщо договір укладається на велику страхову суму;
- в) якщо клієнт страхує не все майно, а певну його частину;
- г) за наявності у страхувальника засобів гасіння пожежі.

15. При розірванні договору страхування життя страхувальник отримує:

- а) страхову суму;
- б) страхове відшкодування;
- в) суму сплачених ним страхових внесків;
- г) викупну суму;
- д) страхові внески плюс інвестиційний дохід у вигляді відсотків, нарахованих на зроблені страхові внески.

16. Андерайтинг – це:

- а) процес оцінки розмірів збитків та страхового відшкодування;
- б) процес оцінки пропозиції страхувальника щодо прийняття ризику на страхування;
- в) процес навчання страхових агентів;
- г) процес визначення страхової суми за договором страхування.

17. Зміст договору добровільного страхування регулюється:

- а) виключно законодавством;
- б) виключно сторонами договору;
- в) законодавством і сторонами договору.

18. Переваги накопичувального страхування:

- а) у будь-який час можна отримати викупну суму;
- б) є можливість накопичити певну суму до закінчення строку страхування;
- в) страховик за будь-яких умов повинен здійснити виплату.

19. Існують такі види страхування життя:

- а) пенсійне;
- б) довічне;
- в) змішане страхування життя.

20. Чи може людина, яка є інвалідом I групи, за додаткову плату укласти договір змішаного страхування життя зі страховиком:

- а) так;
- б) ні;
- в) може, але на короткий строк.

21. При укладенні договору страхування до вступу в шлюб страхові внески повинні бути сплачені:

- а) тільки за один раз;
- б) тільки частинами впродовж дії договору страхування;
- в) за один раз або частинами впродовж дії договору страхування.

22. Договір змішаного страхування життя в Україні може бути укладений на такий строк мінімально:

- а) до 1 року;
- б) на 3 роки;
- в) не менше як на 10 років.

23. При укладенні договору страхування життя дітей страхувальниками є:

- а) лише батьки;
- б) батьки та інші родичі;
- в) будь-яка особа.

24. Викупна сума виплачується за такими видами страхування:

- а) страхування дітей від нещасних випадків;
- б) страхування школярів від нещасних випадків;
- в) змішане страхування життя;
- г) страхування до вступу в шлюб.

25. Поняття «вичікувальний період» є характерним для:

- а) страхування школярів від нещасних випадків;
- б) страхування додаткової пенсії;
- в) страхування до вступу в шлюб;
- г) змішаного страхування життя.

26. Після закінчення строку дії договору довічного страхування страхувальник отримує:

- а) страхову суму;
- б) викупну суму;
- в) правильно а) і б);
- г) у наведених варіантах немає правильної відповіді.

27. За договором страхування життя страхова сума визначається:

- а) страховиком;
- б) страхувальником;
- в) за домовленістю між страховиком і страхувальником

28. Ознаками нещасного випадку є:

- а) випадковість;
- б) спустошливість;
- в) короткостроковість;
- г) глобальність.

29. Страхування від нещасних випадків в обов'язковій формі в основному охоплює:

- а) всіх без винятку громадян;
- б) громадян окремих професій;
- в) тільки дорослих.

30. Страхування життя й здоров'я спеціалістів ветеринарної медицини належить до:

- а) страхування життя;
- б) медичного страхування;
- в) страхування від нещасних випадків.

31. Страхування здоров'я громадян це:

- а) медичне страхування;
- б) страхування від нещасних випадків і медичне страхування;
- в) страхування життя й страхування від нещасних випадків;
- г) страхування життя, страхування від нещасних випадків, медичне страхування.

32. Послуги зі страхування від нещасних випадків може надавати:

- а) будь-яка страхова компанія;
- б) тільки спеціально визначена для цього страхова компанія;
- в) тільки страхова компанія, що надає послуги з ризикових видів страхування.

33. Договір добровільного страхування від нещасних випадків може бути укладений за умови, що страхувальник:

- а) надасть страховику довідку з місця своєї роботи;
- б) доведе свою платоспроможність;
- в) надасть страховику заяву про страхування.

34. В якому порядку здійснюється сплата страхових внесків у разі страхування пасажирів від нещасних випадків на транспорті:

- а) відраховуються із заробітної плати або пенсії;
- б) сплачуються за місцем роботи пасажирів;
- в) входять до вартості квитка;
- г) сплачуються за рахунок коштів Державного бюджету.

35. Договір страхування від нещасних випадків передбачає виплату у разі:

- а) смерті страхувальника впродовж дії договору страхування;
- б) дожиття до закінчення договору страхування;

в) встановлення застрахованому III групи інвалідності.

36. Під час визначення ступеня ризику щодо страхувальника (застрахованого) у разі страхування від нещасних випадків ураховується:

- а) вік;
- б) інші чинні договори страхування;
- в) майновий стан.

37. До обов'язкових видів страхування від нещасних випадків в Україні належать:

- а) страхування життя й здоров'я осіб похилого віку;
- б) довічне страхування;
- в) страхування спортсменів вищих категорій;
- г) державне обов'язкове страхування життя й здоров'я суддів.

38. У якому співвідношенні перебувають страхова медицина й медичне страхування:

- а) не пов'язані між собою;
- б) медичне страхування – це складова страхової медицини;
- в) страхова медицина – це складова медичного страхування.

39.Обов'язкова форма страхування характеризується:

- а) безстроковістю;
- б) суцільним охопленням об'єктів страхування;
- в) вибірковістю об'єктів страхування;
- г) нормованістю страхового забезпечення.

40. Обов'язкове медичне страхування передбачає надання страхового захисту громадянам з урахуванням:

- а) доходу;
- б) їх віку;
- в) характеру роботи;
- в) правильно а), б) і в).

41. Суб'єктами добровільного медичного страхування є:

- а) страховик,страхувальник,застрахований, лікувальна установа;
- б) тільки страховик, страхувальник, застрахований, лікувальна установа, фонд охорони здоров'я;
- в) страховик, страхувальник, лікувальна установа

42. У системі медичного страхування медична допомога може бути надана:

- а) лікувальними установами;
- б) самостійно практикуючими лікарями;
- в) тільки державними лікувальними установами.

43. Страхова медична компанія повинна:

- а) укласти договір про співпрацю з лікувально-профілактичною установою;
- б) контролювати якість медичних послуг, які надає лікувально-профілактична установа;
- в) лише укладати договори зі страхувальником.

44. Добровільна форма медичного страхування потрібна:

- а) тільки для заможних людей;
- б) для більш повного задоволення потреб страхувальників у страховому захисті;
- в) як альтернатива обов'язковому страхуванню.

45. На розмір страхових внесків, які сплачує страхувальник згідно з договором добровільного медичного страхування, впливає:

- а) строк страхування;
- б) обрана програма страхування;
- в) фінансовий стан страховика;
- г) рівень забезпечення медичними послугами на території, де проживає страхувальник.

46. За добровільної форми медичного страхування страхувальник має право:

- а) вибору програми страхування;
- б) заміни за своїм бажанням лікувальної установи;
- в) отримання будь-якої необхідної медичної допомоги.

47. Медичне страхування громадян, які виїжджають за кордон передбачає:

- а) планове лікування;
- б) надання невідкладної допомоги у разі нещасного випадку;
- в) зубне протезування.

48. Потреба підприємств у захисті від можливих збитків в умовах ринкової економіки може бути задоволена шляхом:

- а) самострахування;
- б) співстрахування;
- в) створення товариств взаємного страхування для покриття своїх специфічних ризиків;
- г) укладення договорів страхування;
- д) перестрахування.

49. Страхування майнових ризиків підприємства включає:

- а) страхування від вогневих ризиків та ризиків стихійних явищ;
- б) страхування відповідальності товаровиробника за якість продукції;
- в) страхування втрати прибутку внаслідок вимушеної зупинки виробництва;
- г) страхування працівників підприємства від нещасних випадків;
- д) страхування електронного обладнання;
- є) страхування вантажоперевезень;
- ж) страхування інвестицій;
- з) страхування кредитів.

50. Об'єктом страхування за стандартним полісом страхування від вогню є:

- а) бухгалтерські документи;
- б) будівлі й споруди;
- в) товари, що не належать страхувальнику, але знаходяться у нього на зберіганні;
- г) автотранспорт, що належить підприємству.

51. Основними ризиками в страхуванні від вогню (FLEX) є:

- а) перерва у виробництві внаслідок пожежі;
- б) вибух;
- в) стихійні явища;
- г) удар блискавки;
- д) крадіжка майна підприємства.

52. До поточних витрат страхувальника з продовження господарської діяльності в період вимушеної перерви у виробництві належать:

- а) заробітна плата робітників і службовців;
- б) орендна плата;

- в) витрати на придбання сировини та матеріалів, які використовуються в господарській діяльності страхувальника;
- г) податок на додану вартість;
- д) відсотки по кредитах або інших залучених коштах;
- е) штрафи, пені та інші штрафні санкції, якщо вони безпосередньо не пов'язані зі застрахованою діяльністю.

53. До додаткових витрат страхувальника в страхуванні від перерв у виробництві включають:

- а) витрати на модернізацію виробництва;
- б) витрати, пов'язані з терміновим ремонтом;
- в) витрати через прискорені поставки майна, необхідного для відновлення господарської діяльності.

54. У страхуванні відповідальності товаровиробника за якість продукції «конструкторський брак полягає у:

- а) відхиленні від попередньо запланованих розмірів, функцій. Він може стосуватись як окремого виробу, так і певної їх кількості;
- б) відхиленні від попередньо запланованих розмірів, функцій, що є характерним для всієї серії продукції;
- в) відсутності в інструкціях із застосування продукції відомостей щодо можливих небезпек з її використання або нечітке повідомлення про них.

55. У страхуванні відповідальності товаровиробника за якість продукції страховим захистом покриваються такі ризики:

- а) відповідальність підприємства за шкоду, заподіяну навколишньому природному середовищу;
- б) відповідальність за майнові збитки, завдані споживачу продукції;
- в) відповідальність за шкоду, заподіяну життю та здоров'ю споживача;
- г) відповідальність за шкоду, заподіяну життю та здоров'ю службовця, який працює на підприємстві страхувальника.

56. На розмір страхових тарифів у страхуванні відповідальності товаровиробника за якість продукції впливають такі чинники:

- а) вид продукції, що виготовляється страхувальником;
- б) вид майна страхувальника;
- в) місцезнаходження підприємства страхувальника;
- г) розмір та обсяг страхового покриття;
- д) репутації страхувальника;
- е) суми позовів, що подані щодо страхувальника в попередні роки.

57. У страхуванні відповідальності товаровиробника позивач має право подати позов:

- а) у країні виготовлення продукції або в країні, де має місце факт заподіяння шкоди;
- б) тільки в країні виготовлення продукції;
- в) тільки в країні, де настає факт заподіяння шкоди.

58. При страхуванні професійної відповідальності винятком є відповідальність, що виникає з таких причин:

- а) через дискредитацію та наклеп;
- б) через нечесність, шахрайство, кримінальні дії застрахованого;
- в) застосування по договорах страхувальника штрафних санкцій, гарантійних чи аналогічних їм зобов'язань;

г) проведення страхувальником або особами, що знаходяться з ним у трудових відносинах експериментів та дослідів.

59. Під страхуванням фінансово-кредитних ризиків розуміють ймовірність настання збитків у суб'єктів господарювання в результаті:

- 1) проведення будь-яких операцій в фінансово-кредитній і біржових сферах;
- 2) проведення операцій з фондовими цінностями;
- 3) інвестування грошових та інших ресурсів у будь-який вид виробництва, робіт чи послуг;
- 4) невиконання або неповного виконання дебіторами договірних зобов'язань;
- 5) зазнання страхувальником збитків (як прямих, так і непрямих) унаслідок будь-якого порушення учасником угоди (контрагентом) прав і законних інтересів страхувальника;
- 6) визнання страхувальника неплатоспроможним унаслідок форс-мажорних обставин, проведення операцій з фондовими цінностями.

60. Залежно від характеру господарської операції фінансові ризики можуть виявлятися як:

- 1) майнові;
- 2) виробничі;
- 3) індивідуальні;
- 4) торгові;
- 5) класичні;
- 6) фінансові.

61. Які з нижчезгаданих видів ризиків належать до фінансових:

- 1) ризик неплатоспроможності;
- 2) інвестиційний ризик;
- 3) інфляційний ризик;
- 4) дисконтний ризик;
- 5) ризик коливань економіки;
- 6) ризик вкладання коштів у цінні папери.

62. Під час розробки договору страхування кредитних ризиків за основу беруть:

- 1) розроблені страховиком і затверджені в Національній комісії, що здійснює регулювання у сфері ринків фінансових послуг Правила страхування кредитів;
Правила страхування фінансових ризиків;
- 2) умови ринкової економіки;
- 3) Правила страхування майнової відповідальності страхувальника з виконання фінансових зобов'язань перед банком-кредитором з кредитної угоди тощо.

63. Основними розділами договору страхування кредитних ризиків є:

- 1) предмет та об'єкт договору страхування;
- 2) докладний перелік страхових випадків та виключення з них;
- 3) страхова сума, страховий тариф, франшиза, порядок здійснення розрахунків;
- 4) особливі побажання клієнта в разі виникнення ризику;
- 5) термін дії та порядок набрання чинності договором;
- 6) права та обов'язки сторін;
- 7) порядок виплати страхового відшкодування;
- 8) відповідальність сторін;
- 9) порядок внесення змін і припинення договору.

64. Страхування товарних кредитів – це страхування ризиків, які виникають:

- 1)у процесі реалізації товарів і надання послуг;
- 2)під час перевезення товарів;
- 3)під час завантажування;
- 4)під час пакування товарів.

65. Причинами страхування фінансових (грошових) кредитів є:

- 1)ризик банкрутства боржника;
- 2)відмова від платежу в обумовлений термін;
- 3)форс-мажорні обставини, які вплинули на боржника;
- 4)зміна керівництва компанії-кредитоотримувача.

66. Які проблеми виникають у страхових компаній у разі страхування споживчих кредитів:

- 1)висока збитковість операцій страхування;
- 2)труднощі, що виникають під час реалізації права регресу;
- 3)неготовність більшості страховиків проводити докладне та кваліфіковане розслідування страхових випадків;
- 4)зниження пильності банківських установ щодо оцінювання кредитоспроможності позичальника

67. Основними ризиками, які відносяться до страхування кредитів під інвестиції, є:

- 1)капітальний;
- 2)відсотковий;
- 3)комунікаційний;
- 4)периферійний;
- 5)селекційний;
- 6)часовий;
- 7)ризик ліквідності;
- 8)ризик законодавчих змін.

68. Страхування заставного майна здійснюється в:

- 1)обов'язковій формі;
- 2)добровільній формі;
- 3)обов'язковій та добровільній формах;
- 4)залежно від місця знаходження заставного майна.

69. Заставне майно може страхуватися від різних ризиків:

- 1)пожежі;
- 2)стихійних лих;
- 3)падіння керованих літаючих об'єктів або їх уламків;
- 4)часткової чи загальної аварії обігрівальної, водогінної, каналізаційної систем, систем пожежогасіння, вибуху вибухонебезпечних речовин, матеріалів, котлів, апаратів, обладнання, зокрема й тих, у яких використовується високий тиск;
- 5)форс-мажорних обставин;
- 6)протиправних або зумисних дій третіх осіб.

70. Страхування експортних кредитів включає такі основні види:

- 1)невиконання закордонним контрагентом договірних зобов'язань унаслідок власної неплатоспроможності або з різних незалежних від нього причин політичного характеру;
- 2)страхування будівель, споруд, вантажів, засобів транспорту, будівельно-монтажних ризиків, міжнародних торгово-промислових виставок тощо;
- 3)страхування валютних ризиків;

4) страхування внаслідок ушкодження заставного майна під час перетинання кордону

71. Які з названих видів страхування охоплюються поняттям «автотранспортне страхування»:

- а) страхування відповідальності товаровиробників за якість продукції;
- б) страхування цивільної відповідальності власників автомобілів;
- в) страхування вантажів;
- г) страхування автомобілів;
- д) страхування додаткової пенсії для працівників автотранспортних підприємств.

72. Які з названих у тесті № 1 видів страхування здійснюються (в-дъ зазначити на кожному дужку – а, б, в – окремо):

- а) лише в обов'язковій формі;
- б) лише в добровільній формі;
- в) може бути й «А» та «Б».

73. Які ризики передбачає поняття «повне авто-каско»:

- а) викрадення (угін) застрахованого автомобіля;
- б) пошкодження автомобіля страхувальника внаслідок ДТП;
- в) заподіяння шкоди здоров'ю водія, який перебував у автомобілі, на який наїхав власник страхового поліса «авто-каско»;
- г) вихід з ладу додаткового обладнання автомобіля внаслідок повені.

74. Фактори, які враховуються під час визначення обсягу відповідальності страховика (авто-каско):

- а) вартість автомобіля;
- б) час придбання автомобіля;
- в) пробіг автомобіля до оформлення страхування;
- г) стаж водія;
- д) умови зберігання (охорона) автомобіля;
- е) характер використання транспортного засобу (для комерційних потреб; особистих поїздок);
- ж) можливість сплати страхової премії (у повному розмірі, частково (пропорційне страхування)).

75. Які з перелічених нижче випадків за системою «повне авто-каско» не вважаються страховими:

- а) пошкодження автомобіля під час перевезення залізничним або водним транспортом;
- б) деформація кузова автомобіля падаючими під час бурі деревами;
- в) викрадення автомобіля під час його знаходження на платній автостоянці;
- г) пошкодження автомобіля вогнем, що сталося внаслідок допущених страхувальником помилок під час ремонту електричної системи.

76. Унаслідок ДТП власник забезпеченого автомобіля завдав шкоду третім особам (4 людей) на загальну суму 610 тис. грн. (з них 260 тис. грн. – шкода, заподіяна життю та здоров'ю). Яка сума (грн.) буде компенсована страховиком потерпілим:

- а) 576 500;
- б) 610 000;
- в) 460 000;
- г) 550 000.

77. В яких випадках страховик може відмовити у виплатах третім особам за шкоду, заподіяну власником забезпеченого автомобіля:

- а) страховий випадок мав місце за межами області, в якій зареєстрований автомобіль;
- б) якщо власник автомобіля, якому внаслідок ДТП завдано шкоду, не має поліса обов'язкового страхування цивільної відповідальності;
- в) третю особу визнано винною в настанні страхового випадку;
- г) якщо за кермом автомобіля на час скоєння ДТП перебувала особа, не зазначена в страховому полісі.

78. Від чого залежить розмір страхової премії за ОСЦПВВНТЗ за легковий автомобіль, який належить фізичній особі:

- а) марки автомобіля;
- б) об'єму двигуна;
- в) пробігу автомобіля;
- г) місця реєстрації автомобіля;
- д) наявності права на пільги;
- є) терміну страхування;
- ж) стажу водія;
- з) основної професії водія.

79. Якщо власник «зеленої картки», купленої в ІНГО-Україна під час туристської поїздки територією Польщі, завдав своїм автомобілем шкоду третім особам (громадянам Німеччини), до кого повинні звернутися потерпілі за страховими компенсаціями завданих збитків:

- а) безпосередньо до АСК Інго-Україна;
- б) до МТСБУ;
- в) до Польського національного транспортного страхового бюро;
- г) до Посольства України в Польщі;
- д) до Посольства Німеччини у Варшаві;
- є) до іншої установи (якої?).

80. Хто є гарантом страхових виплат з ОСЦПВВНТЗ у разі банкрутства страховика, який продав поліс:

- а) акціонери страхової компанії;
- б) Нацкомфінпослуг;
- в) МТСБУ;
- г) Мінфін України.

81. Потреба в страхуванні майна громадян зумовлена:

- а) помилками, допущеними під час користування майном;
- б) нестачею власних коштів для фінансування потреб родини;
- в) виникненням стихійних явищ;
- г) виникненням пожеж.

82. В якій формі здійснюється страхування майна громадян:

- а) добровільній;
- б) тільки обов'язковій;
- в) обов'язковій та добровільній.

83. До укладення договору страхування будівель страховик має:

- а) оглянути будівлю;
- б) скласти страховий акт;
- в) обчислити суму страхового відшкодування;
- г) з'ясувати вартість будівлі.

84. Страхівому захисту за договором страхування домашнього майна підлягають:

- а) будівлі;
- б) меблі;
- в) кімнатні рослини;
- г) електроприлади;
- д) документи, рукописи.

85. Які фактори впливають на розмір тарифних ставок у разі страхування домашнього майна:

- а) комплексність страхування;
- б) сімейний стан страхувальника;
- в) вік страхувальника;
- г) строк страхування.

86. Додатковий договір страхування домашнього на укладається, якщо страхувальник:

- а) бажає збільшити страхову суму;
- б) хоче застрахувати деякі групи домашнього майна;
- в) переїздить на нове місце проживання;
- г) бажає застрахувати дачний будинок.

87. На випадок яких подій здійснюється страхування тварин:

- а) забою з господарських міркувань;
- б) загибелі в дорожньо-транспортній пригоді, під час перевезення;
- в) загибелі від повені;
- г) загибелі від хвороб.

88. Страхова сума за договором страхування тварин може бути встановлена:

- а) у межах ринкової вартості тварини;
- б) у будь-якій сумі, заявленій страхувальником;
- в) тільки в розмірі 80 % вартості тварини.

89. В якій формі здійснюється страхування цивільної відповідальності громадян – власників будівель:

- а) добровільній та обов'язковій;
- б) тільки добровільній;
- в) тільки обов'язковій.

90. За договором обов'язкового страхування цивільної відповідальності громадян України, які мають у власності зброю, страховик відшкодовує збитки:

- а) за шкоду, заподіяну життю страхувальника;
- б) за шкоду, заподіяну здоров'ю третьої особи;
- в) за знищене майно третьої особи;
- г) за пошкоджене майно страхувальника.

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ

Закони України

1. Кодекс торговельного мореплавства України від 23.05.1995 № 176/95-ВР // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 1995, № № 47, 48, 49, 50, 51, 52. – ст. 349.
2. Повітряний кодекс України від 04.05.1993 № 3167-ХІІ // Відомості Верховної Ради України (ВВР). - 1993, № 25. – ст. 274.
3. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 № 435-IV// Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2003, № № 40–44. –ст.356.
4. Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про страхування» від 04.10.2001 р. № 2745-III // www.rada.gov.ua
5. Закон України «Про ліцензування певних видів господарської діяльності» від 01 червня 2000 р. № 1775-III // www.rada.gov.ua
6. Закон України «Про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземного транспорту» від 01.07.2004 р. № 1961-IV // www.rada.gov.ua
7. Закон України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринку фінансових послуг» від 12.07. 2001 р. № 2664-ІІ. // www.rada.gov.ua

Постанови Кабінету Міністрів України

8. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про обов'язкове особисте страхування від нещасних випадків на транспорті» від 14. 08.1996 р. № 959. // www.rada.gov.ua
9. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про особливі умови діяльності страхових брокерів» від 29.04.1999 р. № 747 // www.rada.gov.ua
10. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про порядок провадження діяльності страховими посе-редниками» від 18.12.1996 р. № 1523 // www.rada.gov.ua
11. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку та правил обов'язкового авіаційного страхування цивільної авіації» від 12.10.2002 р. № 1535 // www.rada.gov.ua
12. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку та правил обов'язкового страхування відповідальності власників собак за шкоду, що може бути заподіяна третім особам» від 9.09.2002 р. № 944 // www.rada.gov.ua
13. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку та правил обов'язкового страхування врожаю сільськогосподарських культур та багаторічних насаджень сільгосп підприємствами державної форми власності та врожаю цукрових буряків і зернових культур сільгосп підприємствами всіх форм власності» від 11.07.2002 р. № 1000 // www.rada.gov.ua
14. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку та правил обов'язкового страхування сільськогосподарських тварин» від 23.04.2003 р. № 590 // www.rada.gov.ua
15. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку та правил проведення обов'язкового страхування цивільної відповідальності громадян України, що мають у власності чи іншому законному володінні зброю, за шкоду, яка може бути заподіяна третій особі або її майну внаслідок володіння, зберігання чи використання цієї зброї» від 29.03.2002 р. № 402 // www.rada.gov.ua
16. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження розмірів страхових платежів за міжнародними договорами обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів» від 6.01.2005 р. № 5 // www.rada.gov.ua
17. Постанова Кабінету Міністрів України «Про порядок утворення та державної реєстрації Авіаційного страхового бюро і Морського страхового бюро» від 27 квітня 1998 р. № 561 // www.rada.gov.ua

Підручники

18. Історія страхування: Підручник / С. К. Реверчук, Т. В. Сива, С. І. Кубів, О. Д. Вовчак; за ред. С. К. Реверчука. – К.: Знання, 2005. – 213 с.
19. Мних М. В. Страхування в Україні: сучасна теорія і практика: Підручник. – К.: Знання України, 2006. – 284 с.
20. Страхові послуги: Підручник / За ред. проф. С. С. Осадця і доц. Т. М. Артюх, КНЕУ, 2007. – 464 с.
21. Страхування: Підручник / За ред. В. Д. Базилевича. – К.: Знання, 2008. – 1019 с.
22. Страхування: Підручник / Керівник авт. кол. і наук. ред. С. С. Осадець. – К.: КНЕУ, 2006. – 528 с.
23. Фінанси підприємств: Підручник / Керівник авт. кол. і наук. ред. проф. А. М. Поддєрьогін. – Вид. 6-те, перероб. та доп. – К.: КНЕУ, 2006. – 460 с.

Навчальні посібники

24. Абрамов В. Ю. Страховой риск: понятие и оценка: Правовые аспекты. – М.: Анкил, 2006. – 128 с.
25. Безугла В. О. Страхування: Навч. посібник / В. О. Безугла, І. І. Постіл, Л. П. Шаповал. – К.: ПУЛ, 2008. – 582 с.
26. Бггдаш В. Д. Страхування: Навч. посібник для студентів ВНЗ. – К.: МАУП, 2006. – 444 с.
27. Василенко А. В. Інвестиційна стратегія страхових компаній: Навч. посібник. – К.: КНТЕУ, 2006. – 168 с.
28. Вовчак О. Д. Страхування: Навч. посібник. – Л.: «Новий світ – 2000», 2004. – 480 с.
29. Гаманкова О. О. Фінанси страхових організацій: Навч. по-сібник. – К.: КНЕУ, 2007. – 328 с.
30. Говорушко Т. А. Стан та проблеми розвитку страхового ринку в економічній системі України // Економіка. Фінанси Право. – 2005. – № 8.
31. Говорушко Т. А. Страхові послуги: Навч. посібник. – 2-ге перер. та доп. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 344 с.
32. Дьячкова Ю. М. Страхування: Навч. посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 240 с.
33. Загородній А. Г., Вознюк Г. Л. Страхування: Термінологічний словник. – Вид. 2-е випр. та доп. – Л.: Видавництво «Бескит Біт», 2002. – 104 с.
34. Лацій Н. В. Страхування: Навч. посібник. – Запоріжжя: ГУ «ЗІДМУ», 2005. – 146 с.
35. Лінькова О. Ю. Страхування: Навч. посібник для студентів ВНЗ. – Х.: НТУ «ХПІ», 2006. – 240 с.
36. Машина Н. І. Міжнародне страхування: Навч. посібник / Н. І. Машина. – К.: ПУЛ, 2006. – 504 с.
37. Олійник О. С. Страхування: Навч. посібник / О. В. Олійник, Г. О. Нагаєва. – Х.; 2008. – 283 с.
38. Основи довгострокового страхування: Посібник для студентів ВНЗ / А. Т. Головки, М. Л. Денисенко, І. О. Ковтун, В. Г. Кабанов. – К.: Алерта, 2007. – 443 с.
39. Плиса В. И. Страхування: підручник / В. И. Плиса. – К.: Кравале, 2010 – 472 с.
40. Ротова Т. А. Страхування: Навч. посібник. – Вид. 2-ге \ Перероб. та доп. – К.: 2006.- 400 с.
41. Смоляк В. А. Страхування: Навч. посібник / В. А. Смоляк, Є. Ю. Кузькін. – Х.: ІНЖЕК, 2007. – 272 с.
42. Сплетухов Ю. А., Дюжиков Е. Ф. Страхование: Учеб. пособие. М.: ИНФРА – М, 2002. – 312 с. – (Серия « Высшее образование»)
43. Страхове право: Навч. посібник / За ред. Ю. О. Заїки. – К.: Істина, 2004. – 192 с.
44. Страхові послуги: Навч. посібник / І. В. Алексеев, І. В. Кондрат, Н. Б. Ярошевич. – Л.: Видавництво національного ун-ту «Львівська політехніка», 2006. – 204 с.

45. Страхові послуги: Навч. посібник для студентів ВНЗ / О. Д. Вовчак, О. І. Завійська. – Л.: Компакт – ЛВ, 2005. – 656 с.
46. Страхование. Теория и практика: Учеб. пособие для студентов вузов, обучающихся по спец. «Финансы и кредит» и «Бухгалтерский учёт, анализ и аудит» / Н. Н. Никулина, С. В. Березина. – Изд. 2 перераб. и доп. – М.: Юнити-Дана, 2007. – 511 с.
47. Страхування: Навч. посібник. – Суми: Видавництво «Слобожанщина», 1997. – 96 с.
48. Страхування: Навч.-метод. Посібник / Н. І. Бондаренко, Г. О. Нагаєва, Т. В. Ковальова, О. М. Калашнікова. – Х.; 2007. – 110 с.
49. Страхування: теорія і практика / За заг. ред. Н. М. Внукової. – Х.: Бурун книга, 2007. – 376 с.
50. Тронин Ю. Н. Основы страхового бизнеса. – М.: Альфа-пресс, 2006. – 409 с.
51. Фурман В. М. Розвиток нових технологій у страхуванні // Фінанси України. – 2005. – № 2. – С 135–145.
52. Фурман В. М. Страхові послуги для населення // Фінанси України. – 2005. – № 4. – С 139–147.
53. Шегда А. В., Голованенко М. В. Ризики в підприємстві: оцінювання та управління: Навч. посібник / А. В. Шегда, М. В. Голованенко; за ред. А. В. Шегди. – К.: Знання, 2008. – 271 с.
54. Шумелда Я. Страхування: Навч. посібник. – К.: Бізон, 2007. – 328 с.
55. Яворська Т. В. Страхові послуги: Навч. посібник. – 2008. – 250 с.

Практикуми

56. Абрамов В. Ю. Страхование: теория и практика: [практик. пособие]. – М.: Волтерс Клузер, 2007. – 505 с.
57. Страхові послуги: 36. навч. завдань / О. Д. Вовчак, О. І. Завійська. – Л.: Видавництво Львівської комерційної академії, 2005. – 47 с.
58. Ткаченко Н. В. Страхування. Практикум: Навч. посібник / Н. В. Ткаченко. – К.: Ліра – К, 2009. – 270 с.

Монографії

59. Бабенко В. Г. Механізм страхування фінансових ризиків: Монографія. – Мелітополь: ТДАТУ, 2009. – 287 с.
60. Гаманкова О. О. Ринок страхових послуг в Україні: теорія, методологія і практика: Монографія. – К.: КНЕУ, 2009. – 283 с.
61. Залетов О. М. Убезпечення життя: Монографія. – К.: Міжнародна агенція «БІЗОН», 2006. – 688 с. (Серія «Бібліотека страхування»).
62. Кисельова О. М. Модель оподаткування страхової діяльності: тенденції і механізми. – К.: Видавничий дім «Корпорація», 2006. – 374 с.
63. Козьменко О. В. Страховий ринок України у контексті сталого розвитку: Монографія. – Суми: ДВНЗ «УАБС НБУ», 2008. – 350 с.
64. Піратовський Г. Л. Страховий бізнес: управління. – К.: КНТЕУ, 2006. – 254 с.
65. Страховий ринок України: стан та перспективи розвитку: Монографія / С. О. Булгакова, А. В. Василенко, Л. І. Василенко та ін.; А. А. Мазаракі (заг. ред.). – К.: КНТЕУ, 2007. – 460 с.
66. Страхування в системі економічної безпеки: Монографія / Р. І. Тринько (кер. авт. кол.). – Л.: ЛьвДУВС, 2008. – 328 с.
67. Фурман В. М. Страхування: теоретичні засади та стратегія розвитку. – К.: КНЕУ, 2005. – 296 с.

САМОСТІЙНА НАВЧАЛЬНА РОБОТА СТУДЕНТІВ

Зміст самостійної роботи	Форма контролю
<p><u>Тема 1. Страхові послуги і особливості їх реалізації</u></p> <p>1.1. Система страхових послуг та еволюція їх розвитку. 1.2. Сутність страхової послуги як товару на страховому ринку. 1.3. Дослідження попиту на страхові послуги. 1.4. Особливості реалізації страхових послуг. 1.5. Реклама в страхуванні та її особливості. 1.6. Контроль за реалізацією страхових послуг.</p>	Реферат
<p><u>Тема 2. Порядок укладання та ведення страхової угоди</u></p> <p>2.1. Договір страхування : зміст , порівняльний аналіз договорів з одного виду страхування двох страхових компаній. 2.2. Особливості андеррайтингу при укладанні різних видів договорів страхування. 2.3. Роль аварійного комісара в розслідуванні збитків. 2.4. Вимоги до аварійного комісара. 2.5. Організація роботи страховика по обслуговуванню договорів страхування.</p>	Реферат
<p><u>Тема 3. Страхування життя та пенсій</u></p> <p>3.1. Передумови виникнення страхування життя. 3.2. Виникнення та розвиток страхування життя в Україні. 3.3. Асортимент послуг із страхування життя, що пропонуються на українському страховому ринку. 3.4. Особливості страхування життя як сегменту страхового ринку. 3.5. Страховий захист життя осіб літнього віку в Україні. 3.6. Страхування додаткової пенсії: виникнення, сутність, значення. 3.7. Особливості визначення плати за страхову послугу у страхуванні життя. 3.8. Особливості діяльності страховиків у страхуванні життя.</p>	Реферат
<p><u>Тема 4. Страхування від нещасних випадків</u></p> <p>4.1. Передумови виникнення та розвиток страхування від нещасних випадків. 4.2. Виникнення та розвиток страхування від нещасних випадків в Україні. 4.3. Порівняльна характеристика форм страхування від нещасних випадків. 4.4. Розвиток обов'язкового страхування від нещасних випадків в Україні. 4.5. Розвиток добровільного страхування від нещасних випадків в Україні. 4.6. Особливості тарифікації у страхуванні від нещасних випадків.</p>	Реферат
<p><u>Тема 5. Медичне страхування</u></p> <p>5.1. Історія виникнення медичного страхування в Україні. 5.2. Обґрунтування необхідності медичного страхування в Україні. 5.3. Порівняльна характеристика форм медичного страхування. 5.4. Програми добровільного медичного страхування та їх особливості. 5.5. Оцінка сучасного розвитку медичного страхування в Україні. 5.6. Роль асистанських компаній в медичному страхуванні.</p>	Реферат
<p><u>Тема 6. Страхування підприємницьких ризиків</u></p> <p>6.1. Поняття “страхування підприємницьких ризиків”. Критична оцінка різних точок зору. 6.2. Виникнення страхування майна від вогню. 6.3. Договори страхування майна від вогню та їх особливості. 6.4. Особливості взаємовідносин суб'єктів страхування при страхуванні майна від вогню та інших небезпек. 6.5. Страхування на випадок втрати доходу (прибутку). 6.6. Страхування відповідальності підприємств за забруднення довкілля: передумови виникнення, особливості. 6.7. Сучасний стан страхування підприємницьких ризиків в Україні та його оцінка.</p>	Реферат
<p><u>Тема 7. Сільськогосподарське страхування</u></p>	Реферат

<p>7.1. Розвиток сільськогосподарського страхування в умовах монополії держави на ведення страхування.</p> <p>7.2. Обов'язкова форма страхування в сільському господарстві України: необхідність, сутність та проблеми розвитку.</p> <p>7.3. Добровільна форма страхування в сільському господарстві України: необхідність, сутність.</p> <p>7.4. Страхування урожаю сільськогосподарських культур і багаторічних насаджень та його роль у забезпеченні страховим захистом сільського товаровиробника.</p> <p>7.5. Система страхового захисту в сільському господарстві: сутність, значення.</p> <p>7.6. Сучасний стан і напрямки розвитку сільськогосподарського страхування в Україні.</p> <p>7.7. Види страхування майна сільськогосподарських підприємств в Україні: сучасний стан.</p>	
<p><u>Тема 8. Страхування технічних ризиків</u></p> <p>8.1. Передумови виникнення і розвиток страхування технічних ризиків.</p> <p>8.2. Світовий досвід страхування технічних ризиків та його оцінка.</p> <p>8.3. Сучасний стан страхування технічних ризиків в Україні.</p> <p>8.4. Поняття “технічні ризики” та особливості їх страхування.</p> <p>8.5. Страховики технічних ризиків на страховому ринку України.</p>	Реферат
<p><u>Тема 9. Страхування фінансово-кредитних ризиків</u></p> <p>9.1. Поняття “страхування фінансово-кредитних ризиків”. Критична оцінка різних точок зору.</p> <p>9.2. Класифікація видів страхування фінансово-кредитних ризиків.</p> <p>9.3. Фінансові ризики та оцінка можливості їх страхування.</p> <p>9.4. Страхування депозитів.</p> <p>9.5. Страхування біржових ризиків.</p> <p>9.6. Страхування ризиків впровадження нової техніки і технології.</p> <p>9.7. Сучасний стан страхування фінансово-кредитних ризиків в Україні.</p>	Реферат
<p><u>Тема 10. Автотранспортне страхування</u></p> <p>10.1. Етапи розвитку автотранспортного страхування та їх характеристика.</p> <p>10.2. Роль аварійних комісарів у відшкодуванні збитків в автотранспортному страхуванні.</p> <p>10.3. Ризики в автотранспортному страхуванні та їх оцінка.</p> <p>10.4. Особливості страхування вантажів в автотранспортному страхуванні.</p> <p>10.5. Внутрішнє страхування цивільно-правової відповідальності власників транспортних засобів в Україні: стан, проблеми.</p> <p>10.6. Система “Зелена картка”: порядок відшкодування збитків.</p>	Реферат
<p><u>Тема 11. Морське страхування</u></p> <p>11.1. Виникнення та етапи розвитку морського страхування.</p> <p>11.2. Історія розвитку морського страхування в Україні.</p> <p>11.3. Сучасний стан морського страхування в Україні.</p> <p>11.4. Умови страхування морських суден.</p> <p>11.5. Особливості страхування відповідальності в морському страхуванні.</p> <p>11.6. Клуби морського страхування: виникнення, сучасний стан.</p> <p>11.7. Страхування від нещасних випадків на морському транспорті.</p> <p>11.8. Роль перестраховання в забезпеченні фінансової сталості страховиків в морському страхуванні.</p>	Реферат
<p><u>Тема 12. Авіаційне і космічне страхування</u></p> <p>12.1. Виникнення авіаційного страхування.</p> <p>12.2. Ризики в авіаційному страхуванні та їх оцінка.</p> <p>12.3. Роль перестраховання в забезпеченні фінансової сталості страховиків в авіаційному і космічному страхуванні.</p>	Реферат

<p>12.4. Сучасний стан авіаційного страхування в Україні.</p> <p>12.5. Сучасний стан космічного страхування в Україні.</p> <p>12.6. Об'єднання страховиків в авіаційному і космічному страхуванні та їх значення.</p> <p>12.7. Страхуванні відповідальності в авіаційному страхуванні та його сутність.</p> <p>12.8. Страхування відповідальності в космічному страхуванні .</p> <p>12.9. Особливості взаємовідносин страховика і страхувальника при страхуванні космічних ризиків.</p>	
<p><u>Тема 13. Страхування майна і відповідальності громадян</u></p> <p>13.1. Еволюція розвитку форм страхування майна і відповідальності громадян в Україні.</p> <p>13.2. Особливості оцінки об'єктів страхування майна громадян.</p> <p>13.3. Оцінка сучасного стану страхування майна і відповідальності громадян в Україні.</p> <p>13.4. Проблеми і перспективи розвитку страхування відповідальності громадян в Україні.</p> <p>13.5. Напрямки підвищення зацікавленості громадян у страхуванні майна і відповідальності.</p>	<p>Реферат</p>

ІНДИВІДУАЛЬНА НАВЧАЛЬНА РОБОТА СТУДЕНТІВ

ВАРІАНТ 1

Теми індивідуальних робіт для студентів денної (заочної) форми навчання розподіляються відповідно до початкової літери прізвища студента.

Студенти, прізвища яких починаються з букви «А», пишуть роботу № 1; Б – № 2; В – № 3; Г – № 4; Д, Е – № 5; Є, Ж – № 6; З – № 7; І, Й – № 8; К – № 9; Л – № 10; М – № 11; Н – № 12; О – № 13; П – № 14; Р – № 15; С – № 16; Т – № 17; У – № 18; Ф – № 19; Х – № 20; Ц – № 21; Ч – № 22; Ш – № 23; Щ, Ю – № 24; Я – № 25.

Зміст індивідуальної роботи	Форма контролю (письмова)
<p><u>Індивідуальна робота №1</u> Економічна необхідність і сутність страхової послуги 1. Економічна необхідність страхової послуги для фізичних та юридичних осіб. 2. Розвиток системи страхових послуг. 3. Порядок надання страхових послуг страхувальникам. 4. Діюча система страхових послуг в Україні та шляхи її удосконалення.</p>	Індивідуальна контрольна робота
<p><u>Індивідуальна робота №2</u> Реалізація страхових послуг 1. Визначення та формування попиту на страхові послуги. Служба маркетингу страхової компанії. 2. Роль реклами в реалізації страхових послуг. 3. Страхові посередники та їхні функції. 4. Контроль за реалізацією страхових послуг.</p>	Індивідуальна контрольна робота
<p><u>Індивідуальна робота №3</u> Страхові посередники та організація їх діяльності 1. Страхові посередники та їхнє місце на страховому ринку. 2. Роль страхових посередників в реалізації страхових послуг. 3. Страхові посередники в Україні та ефективність їхньої діяльності.</p>	Індивідуальна контрольна робота
<p><u>Індивідуальна робота №4</u> Особисте страхування і його місце в системі страхового захисту громадян 1. Економічна необхідність і розвиток особистого страхування. 2. Характеристика форм та видів особистого страхування. 3. Сучасний стан та напрями удосконалення особистого страхування в Україні.</p>	Індивідуальна контрольна робота
<p><u>Індивідуальна робота № 5</u> Страхування життя 1. Економічна необхідність та значення страхового захисту життя громадян. 2. Види страхування життя та їх характеристика. Організація роботи страхової компанії щодо укладення і обслуговування страхової угоди із страхування життя. 3. Стан страхування життя в Україні та напрями його поліпшення.</p>	Індивідуальна контрольна робота
<p><u>Індивідуальна робота № 6</u> Страхування від нещасних випадків 1. Необхідність і значення страхового захисту громадян від нещасних випадків. Види страхування. 2. Організація роботи страхової компанії щодо укладення і обслуговування договорів страхування від нещасних випадків. 3. Стан, проблеми та перспективи розвитку страхування від нещасних випадків в Україні.</p>	Індивідуальна контрольна робота

<p><u>Індивідуальна робота № 7</u> Медичне страхування 1. Економічна необхідність медичного страхування. 2. Форми медичного страхування та їхні організаційні основи. 3. Оцінка сучасного стану медичного страхування в Україні та шляхи його поліпшення.</p>	<p>Індивідуальна контрольна робота</p>
<p><u>Індивідуальна робота № 8</u> Страхування здоров'я громадян 1. Необхідність і сутність страхування здоров'я громадян. 2. Характеристика форм та видів страхування. 3. Оцінка сучасного стану страхування здоров'я громадян в Україні та перспективи його розвитку.</p>	<p>Індивідуальна контрольна робота</p>
<p><u>Індивідуальна робота № 9</u> Сільськогосподарське страхування 1. Економічні завдання страхового захисту в сільському господарстві. 2. Розвиток і сучасний стан страхування майна виробників сільськогосподарської продукції в Україні. Форми страхування. 3. Обов'язкове страхування урожаю сільськогосподарських культур та багаторічних насаджень.</p>	<p>Індивідуальна контрольна робота</p>
<p><u>Індивідуальна робота № 10</u> Добровільна форма страхового захисту в сільському господарстві 1. Необхідність і розвиток страхування в сільському господарстві. Суб'єкти та об'єкти страхування. 2. Порядок укладення і обслуговування договорів страхування. 3. Оцінка сучасного стану, проблем і перспектив розвитку добровільного страхування в сільському господарстві України</p>	<p>Індивідуальна контрольна робота</p>
<p><u>Індивідуальна робота № 11</u> Страхування підприємницьких ризиків 1. Роль страхування в забезпеченні потреб підприємця в страховому захисті. Форми і види страхування. 2. Страхування майна від вогню та інших небезпек. 3. Страхування від перерв у виробництві. 4. Страхування відповідальності товаровиробників.</p>	<p>Індивідуальна контрольна робота</p>
<p><u>Індивідуальна робота № 12</u> Страхування майна від вогню 1. Необхідність і розвиток вогневого страхування. 2. Сутність та організація проведення страхування. 3. Оцінка сучасного стану і перспектив розвитку вогневого страхування в Україні.</p>	<p>Індивідуальна контрольна робота</p>
<p><u>Індивідуальна робота № 13</u> Страхування технічних ризиків 1. Необхідність і значення страхування технічних ризиків. Види страхування. 2. Страхування будівельного підприємця від усіх ризиків. 3. Страхування машин. 4. Страхування всіх монтажних ризиків.</p>	<p>Індивідуальна контрольна робота</p>
<p><u>Індивідуальна робота № 14</u> Страхування вантажів 1. Економічна необхідність і сутність страхування вантажів. 2. Організація роботи страхової компанії щодо укладення і обслуговування договорів страхування вантажів. 3. Проблеми і перспективи розвитку страхування вантажів в Україні.</p>	<p>Індивідуальна контрольна робота</p>
<p><u>Індивідуальна робота № 15</u> Автотранспортне страхування 1. Необхідність і значення страхування автотранспортних ризиків. Види</p>	<p>Індивідуальна контрольна робота</p>

<p>страхування.</p> <p>2. <i>Страхування авто-каско.</i></p> <p>3. <i>Страхування цивільної відповідальності власників автотранспортних засобів.</i></p>	
<p><u>Індивідуальна робота № 16</u></p> <p>Морське страхування</p> <p>1. <i>Необхідність і особливості страхування морських ризиків. Види страхування.</i></p> <p>2. <i>Страхування морських суден.</i></p> <p>3. <i>Страхування вантажів, які перевозяться морським транспортом.</i></p> <p>4. <i>Страхування відповідальності власників суден.</i></p>	<p>Індивідуальна контрольна робота</p>
<p><u>Індивідуальна робота № 17</u></p> <p>Авіаційне страхування</p> <p>1. <i>Необхідність і особливості авіаційного страхування. Види страхування.</i></p> <p>2. <i>Страхування повітряних суден.</i></p> <p>3. <i>Страхування відповідальності власників повітряних суден.</i></p> <p>4. <i>Страховий захист громадян від нещасних випадків на повітряному транспорті.</i></p>	<p>Індивідуальна контрольна робота</p>
<p><u>Індивідуальна робота № 18</u></p> <p>Страхування фінансово-кредитних ризиків</p> <p>1. <i>Економічна необхідність і значення страхування фінансово-кредитних ризиків.</i></p> <p>2. <i>Сутність страхування фінансово-кредитних ризиків.</i></p> <p>3. <i>Страхування фінансово-кредитних ризиків в Україні і проблеми його розвитку.</i></p>	<p>Індивідуальна контрольна робота</p>
<p><u>Індивідуальна робота № 19</u></p> <p>Страхування майна фізичних осіб</p> <p>1. <i>Економічна необхідність і значення страхового захисту майна громадян.</i></p> <p>2. <i>Види послуг страхових компаній громадян - власникам майна та їхня характеристика.</i></p> <p>3. <i>Страхування майна фізичних осіб в Україні та напрями його удосконалення.</i></p>	<p>Індивідуальна контрольна робота</p>
<p><u>Індивідуальна робота № 20</u></p> <p>Страхування будівель, які належать громадянам</p> <p>1. <i>Економічна необхідність та розвиток страхування будівель, які належать громадянам.</i></p> <p>2. <i>Умови страхування. Порядок укладення і обслуговування страхової угоди.</i></p> <p>3. <i>Стан, проблеми та перспективи розвитку страхування будівель, які належать громадянам в Україні.</i></p>	<p>Індивідуальна контрольна робота</p>
<p><u>Індивідуальна робота № 21</u></p> <p>Страхування домашнього майна громадян</p> <p>1. <i>Економічна необхідність та значення страхування домашнього майна громадян.</i></p> <p>2. <i>Умови страхування, порядок укладення та обслуговування страхової угоди.</i></p> <p>3. <i>Оцінка сучасного стану страхування домашнього майна громадян в Україні та шляхи його поліпшення.</i></p>	<p>Індивідуальна контрольна робота</p>
<p><u>Індивідуальна робота № 22</u></p> <p>Страхування засобів транспорту, які належать громадянам</p> <p>1. <i>Економічна необхідність і розвиток страхування засобів транспорту, які належать громадянам.</i></p> <p>2. <i>Організація роботи страхової компанії щодо страхування транспортних засобів громадян. Умови страхування.</i></p>	<p>Індивідуальна контрольна робота</p>

3. Досвід страхування засобів транспорту громадян в зарубіжних країнах та оцінка можливості його використання в Україні.	
<u>Індивідуальна робота № 23</u> Страхування цивільної відповідальності 1. Необхідність і значення страхування цивільної відповідальності. 2. Форми та види страхування. 3. Сучасний стан і напрями удосконалення страхування цивільної відповідальності в Україні.	Індивідуальна контрольна робота
<u>Індивідуальна робота № 24</u> Страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів 1. Економічна необхідність і розвиток страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів. 2. Форми страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів в Україні та їх характеристика. 3. Проблеми і перспективи страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів в Україні.	Індивідуальна контрольна робота
<u>Індивідуальна робота № 25</u> Страхування екологічних ризиків 1. Економічна необхідність, значення та сучасний стан екологічного страхування. 2. Форми та види страхування. 3. Страхування відповідальності підприємства на випадок забруднення навколишнього природного середовища.	Індивідуальна контрольна робота

ЗАВДАННЯ ІНДИВІДУАЛЬНИХ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ ВАРІАНТ 2

Індивідуальна контрольна робота (ІКР) з даного курсу є підсумковим завданням, яке спрямоване на вдосконалення навичок самостійної роботи із закріпленням тих знань, які були отримані під час його викладання.

Завдання ІКР студенти отримують на початку семестру, в якому вивчають предмет «Страхові послуги» (для студентів з.ф.н. – під час першого настановчого міжсесійного заїзду). Завдання розподіляються наступним чином: відповідно до списку студентів у журналі обліку академгрупи студент 1-й за списком виконує 1-у ІКР, і так до 13 – го студента включно, далі роботи повторюються спочатку: 14-й за списком студент знову виконує 1-у ІКР і т.д.

Індивідуальна робота виконується кожним студентом окремо. Найбільш складні теми можуть бути розроблені творчим колективом, але з обов'язковим виділенням частки кожного виконавця.

Робота не обмежена в обсязі, але в цілому вона має бути викладена на 10-20 сторінках з написанням змісту та обов'язково списку використаної літератури з посиланнями на неї за текстом.

Мета роботи формулюється у вигляді очікуваних результатів, які являють собою внесок у практику теми, що розглядається.

Індивідуальна робота має бути представлена на перевірку за 2 тижні до закінчення семестру (для студентів заочної форми навчання – у перший день наступного заїзду на заліково-екзаменаційній сесії) та захищена.

Оцінювання роботи виконується за бальною системою (див. Критерії оцінювання). Виконання цієї роботи є обов'язковим елементом навчального процесу.

ТЕМА 1. СТРАХОВА ПОСЛУГА Й ОСОБЛИВОСТІ ЇЇ РЕАЛІЗАЦІЇ

1. Заповніть таблицю:

Основні відмінності страхового брокера від страхового агента

Ознаки відмінності	Страховий агент	Страховий брокер
Представництво інтересів		
Юридична залежність		
Наявність матеріальної відповідальності		
Правові підстави для роботи		
Обсяг повноважень		

2. Наведіть кілька визначень страхової послуги та порівняйте їх між собою.
3. Дати загальну характеристику каналів продажу страхових полісів в Україні.
4. Наступні завдання передбачають розвиток компанії за рахунок управління ринковим персоналом. Необхідно визначитися щодо таких питань:
 - Визначте коло вимог страховика, які висуваються до працівника.
 - Визначте завдання страхового агента.
 - Назвіть професійно - технічні функції, які повинен виконувати страховий агент.
 - Назвіть пізнавальне - аналітичні функції, які повинен виконувати страховий агент.
 - Назвіть комунікативні функції, які повинен виконувати страховий агент.
 - Назвіть регулюючі функції, які повинен виконувати страховий агент.
 - Визначте необхідні вміння та навички страхового агента.
5. Виділити та окреслити особливості мерчандайзингу та реклами у страхуванні.

ТЕМА 2. ПОРЯДОК УКЛАДАННЯ ТА ВЕДЕННЯ СТРАХОВОЇ УГОДИ

1. Розробіть правила страхування КАСКО для автотранспорту.
2. Розробіть правила страхового продукту з особистого виду страхування (за вибором студента).
3. Охарактеризуйте основні умови страхування та страхового відшкодування за обов'язковим страхування цивільно-правової відповідальності власників транспортних засобів. Основні умови використання Європротоколу.
4. З'ясуйте призначення та визначте орієнтовний перелік стандартів страхового обслуговування.
5. Визначить методи оцінки ризику при страхуванні: автомобілів, що належать таксопарку; врожаю сільськогосподарських культур.

ТЕМА 3. СТРАХУВАННЯ ЖИТТЯ ТА ПЕНСІЙ

1. Назвіть альтернативні страхуванню життя капіталовкладення. В чому полягає перевага страхування життя щодо кожного з них?
2. Складіть порівняльну таблицю страхування життя та ризикових видів особистого страхування за критеріями ризиків, порядку сплати страхових премій, розмірів страхових сум, виплат та іншими.
3. Наведіть перелік страхових компаній в Україні, що здійснюють страхування життя і пенсій, та види страхування, що здійснюються ними.
4. Проаналізуйте стан розвитку страхування життя в Україні за останні три роки за параметрами: динаміка страхових премій, резервів, виплат.
5. Побудуйте схеми, що розкривають наступні питання:
 - «Класифікація страхування життя і пенсій»
 - «Проблеми розвитку страхування життя в Україні»
 - «Фактори, які враховуються при укладанні договорів страхування життя в Україні»

ТЕМА 4. СТРАХУВАННЯ ВІД НЕЩАСНИХ ВИПАДКІВ

1. Побудуйте схеми що розкривають наступні питання:
 - А) механізм здійснення страхування від нещасних випадків:
 - у добровільній формі;
 - у обов'язковій формі;
 - Б) система чинників, що впливають на розмір страхового внеску по договору страхування від нещасних випадків.
2. Проведіть порівняльний аналіз розвитку добровільного й обов'язкового страхування від нещасних випадків в Україні за параметрами.
3. Побудуйте схему, що характеризує основні умови обов'язкового страхування пасажирів на транспорті.
4. Проведіть аналіз особливостей страхування від нещасних випадків дітей, осіб літнього віку.
5. Які ще існують різновиди добровільного страхування громадян від нещасних випадків, що виїжджають за кордон? Охарактеризуйте їх.

ТЕМА 5. МЕДИЧНЕ СТРАХУВАННЯ

1. Побудуйте схему що розкриває механізм організації діяльності страхової компанії в Україні при здійсненні ДМС у наступних формах:
 - індивідуальній і колективній;
 - безперервне страхування здоров'я та страхування здоров'я на випадок хвороби.
2. Визначити особливості здійснення обов'язкового та ДМС в Україні.
3. Яким чином забезпечено функціонування та розвиток обов'язкового медичного страхування в Україні на державному рівні (нормативно-правове, інституціональне забезпечення).
4. Складіть порівняльну таблицю відмінностей добровільної та обов'язкової систем медичного страхування (ДМС і ОМС).
5. Охарактеризуйте систему страхування АСИСТАНС.

ТЕМА 6. СТРАХУВАННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКИХ РИЗИКІВ

1. Побудуйте схеми, що розкривають наступні питання:
 - «Класифікація видів підприємницьких ризиків»
 - «Види відповідальності підприємств»
2. Складіть перелік обов'язкових видів страхування майна підприємств.
3. Розв'яжіть наступні господарські ситуації:
 - А) За договором страхування майна торгового підприємства передбачено умовну франшизу в розмірі 5%, а страхова сума – 1,5 млн. грн. Фактичний збиток: а) 44 тис. грн.; б) 25 тис. грн.; в) 106 тис. грн.; г) 280 тис. грн. Визначіть, в якому розмірі буде відшкодовано збиток в усіх випадках.
 - Б) Зі страховою компанією укладено договір страхування майна промислового підприємства. Дійсна вартість майна на момент укладання договору страхування дорівнювала 28 млн. грн., страхова сума становить 20 млн. грн. Плата за страхування склала 644 тис. грн. за страховим тарифом - 2,3%. Збиток у результаті настання страхового випадку - 13 млн. грн. Визначіть суму страхового відшкодування, якщо в договорі встановлено безумовну франшизу у розмірі 4%.
 - В) Вартість майна торгового підприємства складає 815 млн. грн., страхова сума - 63 млн. грн. Збиток при настанні страхового випадку 58 млн. грн. Визначіть суму страхового відшкодування за системами першого ризику та пропорційної відповідальності, якщо безумовна франшиза складає 5%.
4. Охарактеризуйте особливості страхування підприємств від перерв у виробництві внаслідок знищення або пошкодження застрахованого майна.

4. Охарактеризуйте особливості страхування відповідальності товаровиробника за якість продукції.

ТЕМА 7. СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКЕ СТРАХУВАННЯ

1. Розробіть порівняльну таблицю підходів до страхування сільськогосподарських культур на зимній та літній періоди, визначивши види ризиків, підходи до андерайтингу (включаючи огляд культур, оцінку умов страхування та інше) та визначення страхового відшкодування.

2. Складіть схему «Страхування тварин в Україні», виділивши такі головні аспекти: групи тварин, що підлягають страхуванню, страхові ризики, порядок встановлення страхової суми та визначення страхового відшкодування.

3. Підготуйте доповідь на тему: «Пріоритетні напрями розвитку сільськогосподарського страхування в Україні».

4. Визначте особливості добровільного страхування майна сільськогосподарських підприємств.

5. Охарактеризуйте умови стандартного договору страхування з державною підтримкою від сільськогосподарських виробничих ризиків посівів озимих зернових с/г культур на період перезимівлі від повної загибелі

ТЕМА 8. СТРАХУВАННЯ ТЕХНІЧНИХ РИЗИКІВ

1. Побудуйте схеми, що розкривають наступні питання:

- принципів умов визначення та оцінки ризиків у будівництві для цілей страхування;
- андерайтинг ризиків будівельних робіт;
- алгоритм врегулювання претензій страхувальника за договором страхування будівельних ризиків;

- основні умови страхування ризиків монтажу;

- об'єкти та фактори впливу на страхування машин та обладнання.

2. Складіть логіко-структурні схеми страхування будівельного підприємця на умовах CAR.

3. Складіть логіко-структурні схеми страхування всіх монтажних ризиків (EAR).

4. Охарактеризуйте умови страхування машин.

5. Охарактеризуйте умови страхування електронних пристроїв.

ТЕМА 9. СТРАХУВАННЯ КРЕДИТНИХ І ФІНАНСОВИХ РИЗИКІВ

1. Побудуйте схеми, що розкривають наступні питання:

- «Класифікація видів страхування кредитів»
 - «Делькредерне страхування кредитів»
 - «Взаємовідносини сторін при гарантійному страхуванні»
2. Побудуйте схеми, що розкривають наступні питання:
- «Механізм функціонування страхової угоди в умовах факторингу»
 - «Взаємовідносини сторін при страхуванні лізингових операцій»
 - «Механізм відносин у разі страхування споживчих кредитів»

Дайте коротку характеристику вищезгаданих взаємовідносин

3. Відобразіть схематично «Вплив терміну відшкодування на прибуток-брутто». Поясніть основні категорії.

4. Відобразіть схематично системи депозитного страхування (СДС). Поясніть значення основних елементів СДС.

5. Проведіть аналіз сучасного стану страхування фінансово-кредитних ризиків в Україні.

ТЕМА 10. АВТОТРАНСПОРТНЕ СТРАХУВАННЯ

1. Побудуйте схеми, що розкривають наступні питання:

- «Класифікація ризиків при страхуванні транспортних засобів в Україні»
- «Процедура врегулювання страхового випадку згідно обов'язкового страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів».

2. Розв'яжіть задачу:

1. Торгове підприємство, яке має в своєму розпорядженні легковий автомобіль (об'єм двигуна 2500 кубічних сантиметрів), уклало договір обов'язкового страхування відповідальності. Договір страхування укладений строком на 2 місяці, і в ньому зазначено 3 особи, які можуть експлуатувати даний автомобіль. Мінімальний та максимальний водійський стаж цих осіб складає відповідно 2, 3 і 4 роки. Автомобіль переважно використовується на території м. Івано-Франківська. Страхувальник вперше звернувся до страхової компанії за отриманням страхового захисту своєї відповідальності перед третіми особами. Корируючі коефіцієнти визначено в договорі у максимальному розмірі відповідно до законодавства (див. ДОДАТОК 6). Через 24 дні після вступу договору в законну силу, відбувся страховий випадок, за яким виплачена сума відшкодування склала 76 тис. грн.

Дайте відповіді на такі запитання:

- 1) хто виступає в якості суб'єктів за даним видом страхування?
 - 2) як визначається розмір страхового платежу та який його розмір в даному випадку? Коли може застосовуватися система бонус-малус та в чому її суть?
 - 3) в якому обсязі встановлено ліміт відповідальності страховика?
 - 4) які існують види договорів обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності?
 - 5) чи встановлюється франшиза за даним видом страхування?
 - 6) які особливості страхування цивільно-правової відповідальності окремих категорій громадян?
 - 7) чи існують різноманітні типи договорів обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності? До якого типу договору відноситься наведена ситуація?
 - 8) які особливості укладання наведеного договору страхування? В яких випадках дія договору може бути достроково припинена? Чи буде діяти надалі договір страхування відповідальності після настання страхового випадку?
 - 9) чи буде діяти договір страхування в разі ліквідації страховика?
3. Наведіть перелік країн, де діє міжнародна система "Зелена картка".
4. Складіть перелік завдань Моторного (транспортного) страхового бюро України.
5. Розрахуйте розмір страхового платежу за полісом обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземного транспорту, використовуючи вихідні дані по автомобілю який належить вашій родині або вашим знайомим.

ТЕМА 11. МОРСЬКЕ СТРАХУВАННЯ

1. Складіть схему укладання договору страхування вантажу за контрактом СІФ.

2. Визначить відмінність понять «диспаша» та «аварійний сертифікат». Результати зведіть у таблицю з обов'язковим визначенням сутності поняття, сфери використання, виконавця (таблиця 1).

Таблиця 1

Характеристика понять «диспаша» та «аварійний сертифікат»

Критерій	Диспаша	Аварійний сертифікат
Визначення		
Сфера застосування		
Виконавець (хто складає документ)		

3. Заповніть таблицю 2:

Таблиця 2

Відмінності видів морського страхування

Ознака	КАСКО суден	КАРГО	Відповідальність судновласника
Страховальник			
Визначення страхового інтересу			
Види страхових ризиків (типи страхового покриття)			
Документи, які необхідні для укладання договору страхування			
Фактори, що впливають на страховий тариф			
Строк страхування			
Визначення страхової суми			

4. Підготуйте інформацію про найбільш значні події з морського страхування в світі: як минулі, так і сучасні.

5. Підготувати доповідь про взаємне морське страхування: клуби та Бермудську асоціацію взаємного страхування судновласників.

ТЕМА 12. АВІАЦІЙНЕ СТРАХУВАННЯ

1. Розробіть схеми, що надають відповідь на наступні питання:

- особливості авіаційного страхування за видами ризиків та обсягів збитків;
- види потенційних страховальників в авіаційному страхуванні та їх страхові інтереси;
- типи страхового покриття в авіаційному страхуванні;

2. Визначте умови обов'язкового авіаційного страхування в Україні за видами:

А) страхування відповідальності повітряного перевізника за шкоду, заподіяну пасажиром, багажу, пошти, вантажу;

Б) страхування відповідальності експлуатанта повітряного судна за шкоду, заподіяну третім особам;

В) страхування членів екіпажу повітряного судна та іншого авіаційного персоналу;

Г) страхування повітряних суден;

Д) страхування працівників замовника авіаційних робіт, осіб, пов'язаних із забезпеченням технологічного процесу під час виконання авіаційних робіт.

Відобразіть визначені умови схематично (або у формі таблиці) і дайте їм коротку характеристику. Наприклад:

Вид страхування	Умови	Характеристика умов проведення
<i>Страхування відповідальності повітряного перевізника за шкоду, заподіяну пасажиром, багажу, пошти, вантажу</i>	<i>Страховальник Страхова сума Страховий тариф Страхове покриття інші.....</i>	

ТЕМА 13: СТРАХУВАННЯ МАЙНА Й ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ГРОМАДЯН

1. Побудуйте схеми, що розкривають наступні питання:

А) Порядок здійснення страхового відшкодування у разі шкоди, заподіяної життю та здоров'ю потерпілого у результаті дорожньо-транспортної пригоди, пов'язаної:

- з лікуванням потерпілого;
- з тимчасовою втратою працездатності потерпілим;
- із стійкою втратою працездатності потерпілим;
- із смертю потерпілого.

Б) Схема дії страхувальника при настанні ДТП за обов'язковим страхуванням цивільно-правової відповідальності власників транспортних засобів.

2. Проведіть порівняльний аналіз розміру страхових платежів при використанні системи «Бонус-малус» у страхуванні цивільної відповідальності власників транспортних засобів в Україні (використовуйте дані по автомобілю вашої родини або друзів).

3. Підготуйте доповідь на тему: «Міжнародна система автомобільного страхування "Зелена картка": сутність та механізм її дії».

4. Охарактеризуйте основні умови страхування цивільної відповідальності громадян, що мають зброю.

5. Відобразіть схематично (або у формі таблиці) особливості страхування відповідальності власників собак.

ПРОГРАМОВІ ВИМОГИ **з курсу «Страхові послуги»**

1. Страхова послуга як специфічний товар. Ознаки, що характеризують страхову послугу.
2. Канали реалізації страхових послуг та їх характеристика.
3. Прямий продаж страхових послуг: переваги і недоліки.
4. Продаж страхових послуг через страхових посередників: переваги і недоліки.
5. Права і обов'язки страхових посередників.
6. Вимоги законодавства України до страхових посередників.
7. Страхові агенти та їхні функції. Система генеральних агентств.
8. Страхові брокери та їхні функції.
9. Контроль з боку страхових компаній та держави за наданням страхових послуг.
10. Страхова угода та її основні етапи.
11. Заява про страхування: форма подання, зміст, значення.
12. Андеррайтинг: поняття, сутність, роль у формуванні збалансованого страхового портфеля.
13. Договір страхування та його зміст, взаємозв'язок з Правилами страхування.
14. Договір страхування і страховий поліс: співвідношення між ними. Страховий сертифікат. Генеральний поліс. Порядок укладення договору страхування.
15. Права і обов'язки сторін страхової угоди.
16. Страховий поліс як форма договору страхування: зміст, зв'язок з правилами страхування.
17. Процес врегулювання претензій страхувальників та його завдання. Виплата страхового відшкодування.
18. Дії страхувальника при настанні страхової події.
19. Дії страховика щодо розслідування характеру і розмірів збитків.
20. Аварійний комісар: поняття, функції. Організація діяльності аварійних комісарів в Україні.
21. Страховий акт: зміст, порядок складення.
22. Порядок виплати страхового відшкодування (страхових сум).
23. Системи страхового забезпечення та їх сутність.
24. Особисте страхування: зміст, значення в забезпеченні страховим захистом громадян.
25. Необхідність і сутність страхування життя. Види страхування.
26. Таблиця смертності: призначення, зміст, порядок складання.
27. Типи страхування життя, їх характеристика.
28. Змішане страхування життя: порядок укладення договорів страхування, обчислення і сплати страхових платежів, визначення страхових і викупних сум, порядок їх виплати.
29. Страхування до вступу в шлюб: порядок укладення договорів страхування, обчислення і сплати страхових платежів, визначення страхових і викупних сум, порядок їх виплати.

30.Страховання життя дітей: порядок укладення договорів страхування, обчислення і сплати страхових платежів, визначення страхових і викупних сум, порядок їх виплати.

31.Довічне страхування: порядок укладення договорів страхування, обчислення і сплати страхових платежів, визначення страхових і викупних сум, порядок їх виплати.

32.Страховання пенсій: необхідність, сутність.

33.Страховання ренти: необхідність, сутність. Види ануїтетів.

34.Економічна необхідність і значення страхування громадян від нещасних випадків.

35.Обов'язкове страхування громадян від нещасних випадків: необхідність, види страхування.

36.Добровільне страхування громадян від нещасних випадків: необхідність, види страхування.

37.Індивідуальне і колективне страхування громадян від нещасних випадків та його сутність.

38.Обов'язкове особисте страхування громадян від нещасних випадків на транспорті.

39.Обов'язкове страхування ризикових професій народного господарства від нещасних випадків.

40.Медичне страхування: необхідність і сутність. Суб'єкти медичного страхування та взаємовідносини між ними.

41.Обов'язкова форма медичного страхування та її сутність.

42.Добровільна форма медичного страхування та її сутність.

43.Медичне страхування громадян, що виїждять за кордон (Асистанс).

44.Зміст поняття "підприємницькі ризики". Форми і види страхування.

45.Види полісів страхування майна від вогню та їх особливості. Страхування майна від вогню та інших небезпек.

46.Страховання від перерв у виробництві внаслідок знищення або пошкодження застрахованого майна.

47.Страховання ризиків впровадження нової техніки і технології.

48.Страховання відповідальності товаровиробників за якість продукції, що виробляється.

49.Страховання відповідальності роботодавця.

50.Страховання відповідальності товаровиробників за забруднення навколишнього середовища.

51.Економічна необхідність і сучасний стан сільськогосподарського страхування.

52.Страховання урожаю сільськогосподарських культур і багаторічних насаджень.

53.Страховання тварин сільськогосподарських підприємств.

54.Страховання будівель та іншого майна сільськогосподарських підприємств.

55.Економічна необхідність, сутність та розвиток страхування технічних ризиків.

56.Страховання будівельно-монтажних ризиків.

57.Страховання машин від поломок.

58.Страховання електронної техніки.

59. Сутність та економічний зміст страхування кредитних ризиків.
60. Кредитні ризики та їх характеристика.
61. Організаційні форми страхування кредитів та їх характеристика.
62. Страхування товарних кредитів.
63. Страхування споживчих кредитів.
64. Страхування заставного майна.
65. Страхування експортних кредитів.
66. Страхування ризику непогашення кредиту.
67. Страхування відповідальності позичальника за непогашення кредиту.
68. Страхування фінансових (банківських) гарантій.
69. Страхування депозитів.
70. Сутність та економічний зміст страхування фінансових ризиків.
71. Поняття автотранспортного страхування. Види страхування. Розвиток системи автотранспортного страхування.
72. Страхування автотранспортних засобів та основні умови його проведення.
73. Страхування цивільної відповідальності власників автотранспортних засобів.
74. Обов'язкове страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів в Україні: організаційні основи.
75. Типи і види договорів обов'язкового страхування цивільної відповідальності власників автотранспортних засобів в Україні.
76. Основні умови обов'язкового страхування цивільної відповідальності власників автотранспортних засобів в Україні.
77. Страхування вантажів, що перевозяться автомобільним транспортом.
78. Економічна необхідність і особливості страхування морських ризиків.
79. Страхування морських суден.
80. Страхування відповідальності власників суден перед третіми особами за забруднення державних територіальних вод.
81. Страхування вантажів, що перевозяться морським транспортом.
82. Необхідність та особливості страхування авіаційних ризиків. Види страхування.
83. Авіаційний поліс Ллойда.
84. Основні умови страхування повітряних суден України.
85. Страхування відповідальності власників повітряних суден.
86. Страховий захист громадян від нещасних випадків на повітряному транспорті.
87. Необхідність і розвиток страхування майна громадян. Види страхування.
88. Страхування будівель і домашнього майна громадян.
89. Страхування тварин, що належать громадянам.
90. Страхування відповідальності громадян. Форми та види страхування.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАТЬ СТУДЕНТІВ ДЕННОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ

Оцінювання знань студентів з навчальної дисципліни “Страхові послуги” здійснюється на основі результатів підсумкового контролю знань – іспиту. Поточний модульний контроль здійснюється за накопичувальною системою, що базується на засадах системності і систематичному оцінюванні роботи студента за кожною темою дисципліни протягом всього навчального періоду в діапазоні від 0 до 50 балів включно.

Об’єктами поточного модульного контролю є:

- системність роботи студента на практичних заняттях;
- виконання завдань для самостійного опрацювання (у формі тестування, перевірки конспекту, включення питань в завдання модульної контрольної роботи).
- виконання модульних контрольних робіт;
- відвідування занять (лекційних, практичних).

Розподіл балів за видами робіт наведений в *таблиці 1*.

Підсумкова оцінка з дисципліни у стобальній шкалі переводиться у національну шкалу та шкалу ЄКТС за схемою

Шкала оцінювання академічних успіхів студентів

Шкали оцінювання			
Університетська	Національна		Шкала ЄКТС
90-100	5	відмінно	A
80-89	4	добре	B
70-79			C
60-69	3	задовільно	D
50-59			E
26-49	2	незадовільно (з можливістю повторного складання)	FX
1-25		незадовільно (з обов’язковим повторним курсом)	F

Якщо студент не склав змістовий модуль з поважних причин, які підтверджені документально, то він має право на його складання за згодою викладача.

Студент не допускається до складання екзамену, якщо впродовж семестру він за змістові модулі набрав менше 25 балів. У цьому випадку студенту у відомості робиться запис “не допущений” і виставляється набрана кількість балів.

Студентам, які мають з навчальної дисципліни оцінку від 1 до 49, були недопущені або не з’явилися на екзамен, дозволяється ліквідувати академічну заборгованість відповідно до графіку ліквідації академзаборгованості за встановленими правилами.

**Розрахунок максимальної підсумкової оцінки
з дисципліни «Страхові послуги»**

<i>Назва змістовного модуля</i>	<i>Максимальна кількість балів, яку може набрати студент на практичних та семінарських заняттях 50 балів</i>			<i>Екзамен 50 балів</i>
	<i>Усне опитування, домашня робота 25 балів</i>	<i>Тести 15 балів</i>	<i>Індивідуальна, самостійна робота 10 балів</i>	
ЗМ 1. Страхові послуги і особливості їх реалізації	3	1		50
ЗМ 2. Порядок укладання та ведення страхової угоди	2	1		
ЗМ 3. Страхування життя та пенсій	3	1		
ЗМ 4. Страхування від нещасних випадків	4	2		
ЗМ 5. Медичне страхування		1	2	
ЗМ 6. Страхування підприємницьких ризиків	3	1		
ЗМ 7. Сільськогосподарське страхування		1	2	
ЗМ 8. Страхування технічних ризиків		1	2	
ЗМ 9. Страхування фінансово-кредитних ризиків	5	2		
ЗМ 10. Автотранспортне страхування	3	1		
ЗМ 11. Морське страхування		1	2	
ЗМ 12. Авіаційне і космічне страхування		1	2	
ЗМ 13. Страхування майна і відповідальності громадян	2	1		